

www.musavat.com

MÜSAVAT

Xəbər
Sabirabadda
polis əməkdaşı
yol
qəzasında
öldü
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 20 noyabr 2017-ci il Bazar ertəsi № 241 (6855) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Qarabağ ətrafında əsəb savaşı - işğal ortaqlarının ortaqları?

Nəticəsiz görüşlər, danışıqların davamlı imitasiyası təcavüzkarə növbəti "aprel qulaqburması"nı qaçılmaz edir

yazısı səh.11-də

Azərbaycan üçün kritik həftə - bu həftə Avropada ermənilərlə toqquşa bilərik

yazısı səh.4-də

"Qara qutu"da yatan sirr - Qarakənd faciəsindən 26 il ötdü

yazısı səh.6-də

Brüsseldə Qarabağ forumu: Bakının daha bir diplomatik həmləsi

yazısı səh.3-də

Məhərrəmlik bitdi, toy mövsümü başladı - şadlıq evlərindəki qiymətlər

yazısı səh.13-də

Türkiyəyə qarşı Rza Zərrab "qalxanı"

yazısı səh.12-də

"Azərtilik" söz verdi: "Bu gündən bütün mənzillərdə istilik olacaq"

yazısı səh.3-də

"Qarabağ" üçüncü dəfə bizi sevindirəcəkmi? - iki proqnoz

yazısı səh.13-də

Qəbiristanlıq biznesi: son mənzilin fantastik qiymətləri - bizdə və Avropada

yazısı səh.15-də

Bəşəriyyət dəhşətli risk altında - nüvə düyməsi Trampdan alınabilir

yazısı səh.12-də

"Anadolu" təcrübəsi: mediamız intihar xəbərini tirajlamalıdır?

yazısı səh.14-də

Ərazi bütövlüyümüzə təhlükə, yoxsa şimaldan "yumşaq güc" təhdidi

PUTİNİN "AĞIR TOPU" BAKIDA - KREMLİN İKİ HƏDƏFİ

Rusiyanın erməni kökenli XİN başçısı Sergey Lavrov ölkəmizdədir; Azərbaycandan İrevana yola düşəcək baş diplomat Putinin Bakıdan son istəklərini, yoxsa şərtlərini gətirib? Analitiklər deyirlər ki...

musavat.com
Toğrul İsmayil

yazısı səh.8-də

Brend malları saxtalaşdırıb satan çetenin qara əməlləri - şok faktlar

Əhalinin cibinə və sağlamlığına böyük təhdid var; "Yeni Musavat" milyonların dövr etdiyi gizli sistemin fəaliyyətini araşdırır

yazısı səh.5-də

Qüdrət Həsənzadə:
"Tacikistanla özümü təsəlli verməklə heç yerə gedə bilmərik"
yazısı səh.7-də

Qərbin dərdi Türkiyədir, yoxsa Erdoğan?
yazısı səh.9-də

"Quska" Hacı İbrahimin kabinetini necə gülləbaran etdirib
yazısı səh.10-də

20 noyabr 2017

Bakının Abxaziya dəmir yolu ilə bağlı şərti - İrəvana ismarış

Ötən həftənin cümə axşamı Praqada ikitərəfli münasibətlərin yaxşılaşdırılmasına dair Rusiya-Gürcüstan danışıqlarının növbəti raundu keçirilib. Virtualaz.org "Nezavisimaya qazeta"ya istinadən bildirir ki, danışıqlarda Rusiya tərəfini xarici işlər nazirinin müavini Qriqori Karasin, gürcü tərəfini baş nazirin xüsusi nümayəndəsi Zurab Abaşidze təmsil edib.

Danışıqlarda İsveçrənin SGS şirkətinin Rusiya, Gürcüstan və qondarma Cənubi Osetiya ilə Abxaziya "respublikaları" arasında gömrük nizamlaşdırılmasında iştirakı əsas müzakirə mövzusu olub. Həmin danışıqlar ərəfəsində qondarma Cənubi Osetiya "respublikasının" rəhbəri Anatoli Bibilov Moskvaya səfər edib, Putin ona "müstəqilliyin möhkəmləndirilməsi üçün" bütün lazımı dəstəyi verəcəyini bildirib. Bu da rəsmi Tiflisin etirazına səbəb olub. Abaşidze Praqaya uçarkən deyib ki, Bibilovun səfərinə görə Karasine etiraz bildirəcək.

Neytral ölkə kimi İsveçrənin SGS şirkətinin qondarma respublikalardan keçməklə Rusiya ilə Gürcüstan arasında nəqliyyat əlaqələrinin nizamlaşdırılmasında iştirakı isə hələ 2011-ci ildə Dünya Ticarət Təşkilatının tövsiyəsi ilə əldə edilmiş razılaşmaya əsaslanırdı. Lakin həmin vaxtdan bəri tərəflər razılaşmanın detalları üzərində razılıq əldə edə bilməyiblər. SGS şirkətinin nümayəndələri gömrük monitorinqi üçün regionda dörd post yaratmalıdır: Rusiya-Abxaziya və Rusiya-Cənubi Osetiya sərhədlərində, habelə Gürcüstan-Abxaziya və Gürcüstan-Cənubi Osetiya inzibati sərhədlərində.

İqtisadi məsələlər üzrə ekspert Giya Xuxaşvili deyir ki, SGS şirkəti indiyə qədər regionda siyasi anlaşılmazlıqlara görə işə başlamayıblar. Çünki bu şirkətin işə başlaması Abxaziya və Cənubi Osetiyadan yükdaşımaların bərpası deməkdir. Tiflis isə ictimai reaksiyadan ehtiyat edir. Məsələ burasındadır ki, Abxaziya və Cənubi Osetiyadan keçən kommunikasiyaların açılmasında ən çox maraqlı olan tərəf Ermənistandır. Çünki Gürcüstanın özünün bütün istiqamətlərdə həm dəmir, həm quru yolları ilə çıxışı var. Ermənistanın isə dünyaya çıxışı az əhəmiyyət kəsb edən İran marşrutunu saymasaq, yalnız Gürcüstan üzərindəndir. Bu, Ermənistan üçün "həyat yoludur".

Gürcüstan Ermənistan qarşısında tranzit öhdəliklərini dəqiq yerinə yetirir, heç bir problem yaratmır. Lakin yüklərin dəniz yolu ilə daşınması baha başa gəlir. Ermənistan istəyir ki, Abxaziyadan keçən dəmir yolu açılınsın. Gürcüstanın isə Azərbaycan qarşısında öz öhdəlikləri var. Ona görə də əgər Abxaziyadan keçən dəmir yolu açılsa müəyyən etmək lazımdır ki, bu yolla hərbi yüklər daşınacaq mı? Gürcüstan birmənalı şəkildə qeyd etməlidir ki, bu dəhlizlə hərbi təyinatlı yüklər daşınmayacaq" - Xuxaşvili deyib.

Qeyd edək ki, Abxaziya dəmir yolunun açılması üçün Rusiya vaxtaşırı olaraq Gürcüstana təzyiqlər edir. Azərbaycan üçün isə bu dəhlizin açılması qəbul edilməzdir, Bakının siyasəti Ermənistanı nəqliyyat blokadası vəziyyətində saxlamaqdır. Bu məsələdə Gürcüstanın "Gürcü arzusu" koalisiyası Azərbaycanın maraqlarını nəzərə almaya bilməz.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Naxçivanda düşməne göz dağı olan hərbi təlimlər

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrində keçirilən komanda-qərargah hərbi oyunları çərçivəsində Naxçıvan Qarnizonunun qoşunları fəaliyyətlərini davam etdirir.

Müdafiə Nazirliyinin saytında bildirilir ki, komanda-qərargah hərbi oyunlarının planına uyğun olaraq praktiki fəaliyyətlərə cəlb olunan birləşmə və hissələr müxtəlif dərəcəli döyüşə hazırlama vəziyyətinə gətirilməsi üçün cəmləşmə rayonlarına çıxarılıb. Təyin edilmiş məntəqə və rayonlarda idarəetmə məntəqələri açılaraq qoşunların idarə edilməsi həyata keçirilib. İdarəetmənin bir məntəqədən digərinə ötürülməsi məşq etdirilib.

Birləşmə və hissələrin kompleksləşdirilməsi üzrə səfərbərlik tədbirləri qismən yerinə yetirilib. Komplektləşdirmə zamanı bəzi azsaylı ixtisaslı hərbi vəzifələrin çağırışı praktiki həyata keçirilib.

gərinə ötürülməsi məşq etdirilib. Birlişmə və hissələrin kompleksləşdirilməsi üzrə səfərbərlik tədbirləri qismən yerinə yetirilib. Komplektləşdirmə zamanı bəzi azsaylı ixtisaslı hərbi vəzifələrin çağırışı praktiki həyata keçirilib.

İraq kürd muxtariyyəti müstəqillik referendumunun nəticələrini ləğv edəcək

Shimal İraq Kürd Muxtariyyəti hakimiyyəti müstəqilliklə bağlı referendumun nəticələrini ləğv edəcək. APA-nın "Fars" agentliyinə istinadən verdiyi məlumata görə, Şimal İraq Kürd Muxtariyyəti hakimiyyəti bunun üçün iki məsələdə zəmanət verilməsini istəyir.

Muxtariyyətin baş naziri Neçriyan Bərzani Bağdadın muxtariyyətin büdcəsinin formalaşdırılması üçün vəsait ayrılması və Şimali İraqa yönəlik hərbi əməliyyat keçirilməməsi yönündə qarantıya almaq üçün fəaliyyətə başlayacaq. Bu məqsədlə kürd lider yaxın vaxtlarda Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşməyi planlaşdırır. N. Bərzani Türkiyə prezidentinin bu məsələ ilə əlaqədar Bağdadla Ərbil arasında vasiyyətçilik etməsini, Türkiyə prezidenti və İraq baş naziri Haydar İbadinin iştirakı ilə üçtərəfli görüşün təşkil edilməsini istəyir.

Qeyd edək ki, sentyabrın 25-də kürd muxtariyyətində müstəqillik referendumu keçirilib. Seçicilərin 92,7 faizi bölgənin İraqın tərkibindən çıxmasını dəstəkləyib. Rəsmi Bağdad referendumu qeyri-legitim elan edib və muxtariyyət rəhbərliyi ilə səsvərmənin nəticələrini müzakirə etməyəcəyini bəyan edib. Daha sonra İraq ordusu neft ehtiyatları ilə zəngin Kərkükdə nəzərin bərpə olunması istiqamətində uğurlu əməliyyat keçirib.

Zimbabve prezidenti aclıq aksiyasına başladı

Zimbabvenin 93 yaşlı prezidenti Robert Muqabe ev həbsində saxlanmasına etiraz olaraq aclıq aksiyası elan edib. APA-nın məlumatına görə, bu barədə bu gün "Daily Mail" qəzeti Zimbabve prezidentinin aidə üzvlərindən birinə istinadən məlumat yayıb.

Qida qəbulundan imtina edən R. Muqabe "həqiqət uğrunda ölüm"ə hazır olduğunu bəyan edib. Zimbabvenin hakim Afrika Milli İttifaqı - Vətənpərvər Cəbhə Partiyasının üzvlərindən biri isə R. Muqabənin tək aclıq elan etmədiyini, danışmaqdan da imtina etdiyini bildirib.

Qeyd edək ki, dünən Zimbabvenin hakim Afrika Milli İttifaqı - Vətənpərvər Cəbhə Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin xüsusi iclası keçirilib. İclasda ölkənin 93 yaşlı prezidenti R. Muqabe partiyanın sədri postundan çıxarılıb. Partiyanın yeni sədri ölkənin sabiq vitse-prezidenti Emmerston Mnanqavqa seçilib. Noyabrın 6-da məhz E. Mnanqavqanın vitse-prezident postundan uzaqlaşdırılmasından sonra ölkədə siyasi böhran yaranıb, ordu vəziyyətə müdaxilə edib. Nəticədə R. Muqabe ev həbsinə məhkum edilib. İclasda R. Muqabənin həyat yoldaşı, E. Mnanqavqanın əsas siyasi rəqibi Qreys də partiyadan çıxarılıb.

Ermənistanda cavuş və əsgər hərbi hissədən qaçdı

Son vaxtlar Ermənistan ordusu

ilə bağlı yayılan məlumatlar açıq-aydın göstərir ki, bu ölkənin vətəndaşları olan gənclər hərbi xidmətdən istənilən yolla boyun qaçırıb və ordudan yayınır. Azacıq imkanı olanlar müxtəlif yollar tapıb xidmətə getmir, imkanı olmayanlar və məcburən xidmətə getməli olanlar isə hərbi hissələrini özbaşına tərk edirlər.

Report xəbər verir ki, bu günlərdə sosial şəbəkələrdə daha iki erməni hərbinin fərarilik etdiyi barədə məlumat paylaşılıb. Əlahiddə artilleriya alayının kiçik çavuşu Qriqor Şahnazaryan və əsgər Vreji Qriqoryan xidmət yerini özbaşına tərk ediblər. Hər iki hərbi qulluqçu barəsində cinayət işi açılıb, axtarış elan olunub.

Bu gün Bakıda 18° isti olacaq

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi noyabrın 20-də ölkədə gözlənilən hava şəraitini açıqlayıb. Nazirliyin mətbuat xidməti xəbər verir ki, bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı, ararib tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir.

Gecə və səhər bəzi yerlərdə zəif duman, çiskin olacaq. Mülayim cənub-qərb küləyi ararib güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 10-13° isti, gündüz 15-18° isti, Bakıda gecə 11-13° isti, gündüz 16-18° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi 764 mm cıvə sütunundan 759 mm cıvə sütununa enəcək. Nisbi rütubət gecə 75-85 %, gündüz 60-70 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında da əsasən yağmursuz hava şəraiti gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacağı, ayrı-ayrı qərb rayonlarında çiskinli yağış yağacağı proqnozlaşdırılır. Cənub küləyi gündüz ayrı-ayrı yerlərdə ararib güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 5-10° isti, gündüz 15-20° isti, dağlarda gecə 1-6° isti, gündüz 8-13° isti olacağı gözlənilir.

Bu gün Brüsseldə global gündəmin ən aktual mövzularından birinə həsr olunmuş iki günlük beynəlxalq forum start götürəcək. "Separatizmin beynəlxalq sülhə və təhlükəsizliyə yaratdığı təhdidlər" adlı mötəbər tədbirdə Azərbaycandan prezidentin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənovun, Avropada fəaliyyət göstərən diaspor qurumlarımızın və Belçikadakı səfirliyimizin təmsilçilərinin, o cümlədən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Ramin Məmmədovun, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin prezidenti Sahil Qasımovun, həmçinin bir çox nüfuzlu beynəlxalq ekspertlərin və siyasi xadimlərin, keçmiş ölkə prezidentləri, baş nazirlər və parlament sədrlərinin iştirakı gözlənilir.

Bu sırada Ukraynanın sabiq prezidenti Viktor Yuşenko, İsrailin keçmiş prezidenti və parlamentin spikeri Dalia Itzik, Moldovanın eks-baş naziri Dumitru Braşiş, Bosniya və Herseqovinanın sabiq baş naziri Hasan Muratoviç, Avropa Mühafizəkarlar və İslahatçılar Alyansının üzvü Hannu Takula, İspaniyanın dövlət vəkil, sabiq deputat, Hüquq və Qanunvericilik Royal Akademiyasının üzvü Jesus Lopez-Medel Bascones, İsrail parlamentinin üzvü, İsrail-Azərbaycan parlamentlərarası əlaqələr üzrə dostluq qrupunun rəhbəri Robert İlatov, "Beynəlxalq Vasitəçilik və dialoq üzrə Avropa Foru-

Brüsseldə Qarabağ forumu:

Bakının daha bir diplomatik həmləsi

mu"nun (MediatEUr) təsisçisi və baş icraçı direktoru Antje Herrberg, İsrail Dövlətinin fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri, İsrail Knessetinin 17-ci çağırış deputatı, İsrailin 9-cu kanalında veriliş aparıcısı, siyasi şərhçi, "Aziz" Azərbaycan-İsrail Beynəlxalq Assosiasiyasının təsisçisi və ilk prezidenti İosif Şaqal, Ukraynanın siyasi xadimi, deputat, Ukrayna-Azərbaycan parlamentlərarası Dostluq qrupunun rəhbəri Maksim Kuryaçiy, Böyük Lüksemburq Hersoqluğu Parlamentinin sabiq deputatı, Lüksemburqun

Hüquqşünaslar mərkəzinin rəhbəri Jacques-Yves Henckes, Azərbaycanın Fəxri Konsulu Otto Hauser, Yunanistan Parlamentinin

üzvü, Yunanistanın sabiq daxili işlər naziri, sabiq turizm naziri İoannis Kefalogianis; Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin İsraildəki nümayəndəliyinin rəhbəri, beynəlxalq münəşşələr üzrə ekspert Arye Qut, Türkiyənin Mərmərə Qrupu Strateji və Sosial Araşdırma Vəqfinin sədri, Monteneqronun fəxri baş konsulu, Avrasiya İqtisadi Sammitinin

rixçi-analitik Oleq Kuznetsov, politoloq Aleksandr Karavayev də qonaqlar arasında olacaq. Həmçinin, Xocalı soyqırımı haqda kitab və çoxsaylı məqalələrin müəllifi, doktor Yohannes Rau mötəbər qonaqlar arasında olacaq.

Bundan başqa, Forumun işində Azərbaycandan 4 media qurumunun rəhbəri - "Yeni Müsavat" Media Qrupunun rəhbəri Rauf Arifoğlu, "Teleq-

Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin vitse-prezidenti Füzuli Məmmədov (Frebnk Elkaponi), habelə dünyanın bir sıra ölkələrində, o cümlədən Rusiya və Gürcüstandakı diaspor təşkilatlarımızı rəhbərləri də Forumla qatılacaq.

Tədbirin birinci günü Əli Həsənov tədbirdə giriş nitqi ilə çıxış edəcək. Daha sonra mövzu ətrafında müzakirə və diskussiyalar olacaq.

Tədbirin ikinci - sonuncu günü isə Avropa Parlamentində Avropa Azərbaycanlıları Konqresi (AAK) İcraiyyə Komitəsi üzvlərinin Avropa Parlamentinin üzvləri, Avropa ölkələrinin parlamentlərinin deputatları, nüfuzlu siyasətçilər və ekspertlərə görüşləri nəzərdə tutulub.

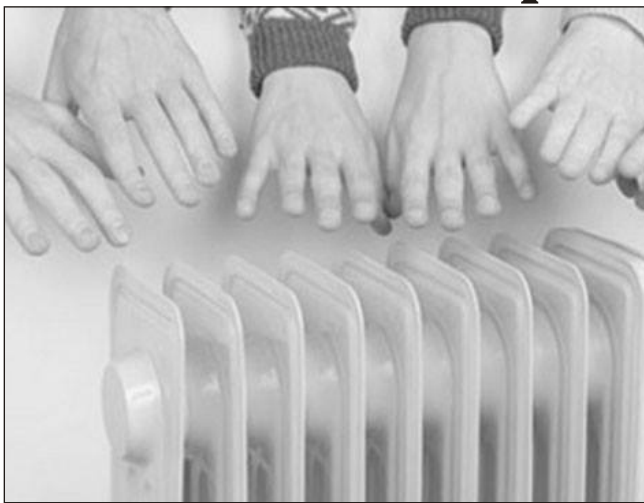
Avropa Birliyinin (AB), NATO-nun mənzil qərarlarının yerləşdiyi Brüsseldəki bu beynəlxalq forumu Bakının beynəlxalq forumu Bakının Dağlıq Qarabağla bağlı AB-nin Brüssel sammiti ərəfəsi diplomatik həmləsi də adlandırmaq olar. Xatırladaq ki, 4 gün sonra - noyabrın 24-də Belçikanın paytaxtında qurumun üzvü Azər Həsərov izləyəcək. "Şərq tərəfdaşlığı" sammiti keçiriləcək. Sammitə prezident İlham Əliyevin də qatılacağı gözlənilir.

□ Siyasət şöbəsi

"Azəristilik" söz verdi: "Bu gündən bütün mənzillərdə istilik olacaq"

"Azəristilik" ASC mənzillərin bəzilərinin istiliklə təmin edilməsinə aydınlıq gətirib. "Azəristilik-təchizat" ASC-nin Abonent və müştəri xidmətlərinin rəisi Rafiq Əliyev Modern.az-a bildirib ki, bu gündən etibarən bütün binalardakı mənzillər istiliklə təmin olunacaq.

"Noyabr ayının 15-dən istilik mövsümü başlanmasına baxmayaraq, bütün mənzillərə eyni vaxtda istilik verilməmişdir. Biz "Azəriqaz" a müraciət etdik ki, qazanxanaların qaz təchizatını tədricən yerinə yetirsinlər. Çünki birdən-birə 551 qazanxana-

nın istiliklə təmin edilməsi mümkün deyil. "Azəriqaz" qaz təminatını tənzimləyir, qazanxanalar işə düşdükdən sonra biz tənzimləmə aparırıq. Bu da müəyyən vaxt alır. Amma hazırda qazanxanaların böyük hissəsi istiliklə təmin olunub, sadəcə, tənzimlə aparılır", - deyə o bildirib.

İstilik tariflərinin dəyişdirilməsinə gəlincə, R.Əliyev deyib ki, "Azəristilik" Tarif Şurasına təqdim etdiyi hesabatda zərərli işlədiyini qeyd edib: "Biz mütəmadi olaraq, hesabatlarda məhsulumuzun maya dəyəri və zərərləri barədə məlumat vermişik. Tariflərin dəyişib-dəyişməyəcəyi isə həmin qurumun səlahiyyətindədir".

İstilik tariflərinin dəyişdirilməsinə gəlincə, R.Əliyev deyib ki, "Azəristilik" Tarif Şurasına təqdim etdiyi hesabatda zərərli işlədiyini qeyd edib: "Biz mütəmadi olaraq, hesabatlarda məhsulumuzun maya dəyəri və zərərləri barədə məlumat vermişik. Tariflərin dəyişib-dəyişməyəcəyi isə həmin qurumun səlahiyyətindədir".

Rusiya, İran və Türkiyənin XİN başçıları anlaşdılar

Rusiya, İran və Türkiyənin xarici işlər nazirləri Antalyada bütün məsələlərlə bağlı razılıq əldə ediblər. "Report" TASS-a istinadən xəbər verir ki, bunu Rusiyanın XİN rəhbəri Sergey Lavrov deyib.

Lavrov bildirib ki, sözügedən üç ölkənin baş qərarqah rəisleri noyabrın 22-də Soçidə keçiriləcək prezidentlərin sammiti öncəsi görüşərək Suriyada deeskalasiya zonalarının işinin detallarını müzakirə edəcəklər.

"Rusiya, Türkiyə və İranın baş qərarqah rəisleri də noyabrın 22-də Soçidə keçiriləcək sammitə hərbi xətt üzrə hazırlıq qismində öz görüşlərini keçirəcəklər", - deyə o əlavə edib.

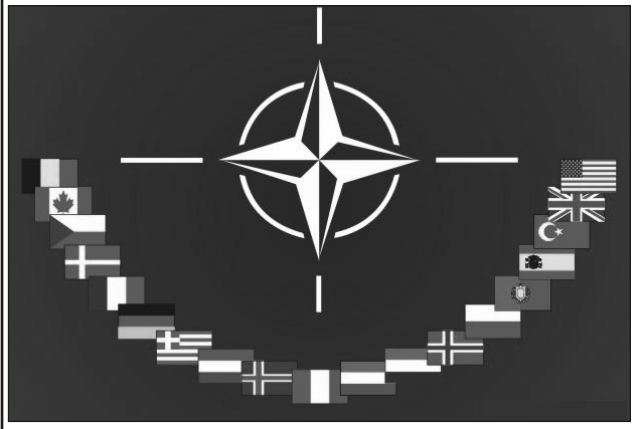
Azərbaycan məhsullarının Rusiyaya ixracı ilə bağlı yeni razılıq əldə edilib

Azərbaycanda meyvə şirələri, təbii mineral sular, meyvə-tərəvəz məhsulları, konservləşdirilmiş qida, dondurma istehsalı və digər sahələrdə fəaliyyət göstərən 18 şirkətin nümayəndəsinin təmsil olunduğu missiyamız 15-16 noyabr tarixlərində Sankt-Peterburqda təşkil olunmuş bir sıra tədbirlərə qatılıb, rusiyalı iş adamları ilə məhsuldar danışıqlar aparıb.

İqtisadiyyat Nazirliyinin mətbuat xidmətindən Trend-ə verilən məlumata görə, AZPROMO və Azərbaycanın Rusiyadakı Ticarət Nümayəndəliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Sankt-Peterburq şəhərində keçirilən "Peterfood" Qida Sərgisində və sərgi çərçivəsində təşkil olunan XVII Peterburq Ərzaq Forumunda və Rusiyanın Şimal-Qərb regionunun iri marketlər şəbəkələri və distribüter şirkətlərinin iştirakı ilə keçirilən ikitərəfli görüşlərdə iştirak ediblər. "X5 Retail Group", "Aşan", "Maqnit", "Diksi" və "Metro" kimi iri marketlər şəbəkələrinin və yerli distribüter şirkətlərin nümayəndələrinin iştirak etdiyi görüşlərdə Azərbaycan şirkətləri öz məhsullarını təqdim edib, yerli məhsullarımızın market və bazarlarda satışı imkanları və distribüterlik məsələləri müzakirə olunub.

Danışıqlar zamanı Rusiya şirkətləri Azərbaycanın təbii və keyfiyyətli meyvə-tərəvəz məhsullarına, xüsusilə də "Made in Azerbaijan" brendi ilə dünya bazarında tanınan nar şirəsi, mineral sular və konservləşdirilmiş qida məhsullarına xüsusi maraq göstərmiş və bu məhsulların Rusiyaya ixracına dair danışıqlar aparılıb və ilkin razılıq əldə edilib.

NATO-dan Türkiyəyə qarşı şok plan - müharibə...

Norveçdə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Cümhuriyyətin banisi Mustafa Kamal Atatürkün hədəf göstərən təlim qalmaqlarının arxasında 2018-ci ildə Türkiyəyə qarşı keçiriləcək əməliyyat dayanıb. Axar.az xəbər verir ki, Türkiyənin "Yeni Şəfəq" qəzeti baş vəzirləri müharibə ssenarisini adlandırır.

Belə ki, Norveçdə keçirilən təlimlərin ssenarisinə uyğun olaraq "Skolken ölkə" (şerti düşmən) S-400 almaq uğrunda çalışır və silahı satan ölkə ilə yaxınlaşmağa davam edir. Təlimlər çərçivəsində bu şərti düşmənlə müharibə vəziyyəti məşq edilir. Hədəf lövhəsində türk liderlərinin rəsminin olması və digər oxşarlıqlar təlimin gələcəkdə Türkiyəyə qarşı nəzərdə tutulmuş müharibəyə hazırlaşdığı fikrini söyləməyə əsas verir. Qalmaqlada FETÖ təşkilatının izlərinin olması da istisna edilmir.

Qeyd edək ki, Norveçdə keçirilən təlimlər zamanı şərti düşmən hədəfi kimi seçilən lövhədə Atatürkün rəsmi və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın adı yer alıb. Hadisəyə görə məsuliyyət daşıyan 2 nəfərin ordudan qovulduğu bildirilib. Norveç və NATO isə Türkiyədən üzr istəyib. Lakin Ankara bu üzrxahlıqları qəbul etməyib.

Azərbaycan türk dünyasının qalasıdır - NTV

Türkiyənin nüfuzlu NTV televiziya kanalında Azərbaycan tarixi ilə bağlı "Odlar yurdu" adı ilə təqdim olunan geniş verilişdə ölkəmizin zəngin tarixi və müasir inkişafını əks etdirən rəngarəng kadrlar yayımlanıb.

Azərbaycan xəbər verir ki, sabiq prezident Heydər Əliyevin "Bir millət, iki dövlət" ifadəsi ilə başlanan verilişdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti, Qafqaz İslam ordusunun xilaskarlıq missiyası, Cümhuriyyət hökumətinin hərbi yolla devrilməsi, 20 Yanvar faciəsi kimi tarixi faktlara müraciət olunub. Şəhidlər xiyabanında uyuyan azərbaycanlı və türk yəhudi qəhrəmanların əziz xatirəsindən danışılıb. Şəhidlərin xatirəsinin həmişə ehtiramla yad olunduğu bildirilib.

Tanınmış telejurnalist Əhməd Yəşiltəpənin "Zaman yolçusu-kəşflər" silsiləsindən hazırladığı 6-cı verilişdə turkdillilə tamaşaçılara Azərbaycanın siyasi tarixi, qədim mədəniyyət abidələri, onlar haqqında günümüze qədər gəlib çıxan rəvayətlər, zəngin mədəniyyətimiz barədə də ətraflı məlumat verilib. Verilişdə Azərbaycan tarixinin ayrı-ayrı dövrlərinə müraciət olunub.

Ölkəmizi türk dünyasını qüvvətli qalası kimi təqdim edən teleparıcı deyib: Azərbaycan Orta Asiya ilə Anadolu arasında türk dünyası mədəniyyətinin əzəmətli körpüsüdür.

Verilişdə Bakının mənzərəli yerləri, Qobustan qayaları, "Atəşgah" məbədi, İçərişəhər, Şirvanşahlar sarayı, Qız qalası, Şəki Xan sarayı, Naftalanda mülaliçə-istirahət mərkəzləri və s. barədə bir-birindən maraqlı kadrlar əks olunub.

Veriliş boyu təcavüzkar Ermənistan tərəfindən Azərbaycan torpaqlarını bir hissəsinin işğal altında saxlanması faktı bir neçə dəfə diqqətə çatdırılıb. Bildirilib ki, Ermənistan tərəfindən XX əsr boyu davamlı olaraq Azərbaycan xalqının dövlətçiliyinə qarşı təcavüzkar siyasət yürüdü.

Avropa Parlamenti Avropa Birliyinin (AB) noyabrın 24-də başlanacaq Brüssel sammitinin yekun bəyannamə layihəsinə ermənilərin xeyrinə olan öz müqəddərətini təyin etmə prinsipinin daxil edilməsini tövsiyə edib. Avropa Parlamentinin bu addımı Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında Azərbaycanla aparılan prosesə nə vəd edə bilər? Brüssel sammitində Azərbaycanla Ermənistanın toqquşması da yaşana bilərmi?

Avropa Birliyi üzrə ekspert Yeganə Hacıyeva bildirdi ki, sənəd tövsiyə xarakterlidir. Məhz noyabrın 24-də Brüssel-də keçiriləcək Avropa Birliyinin sammitinin qəbul ediləcək yekunun sənədi, yeni ana qətnaməsi isə Avropa Birliyinin və üzv dövlətlərin bir mənalı "Şərq tərəfdaşlığı" ölkələrinin ərazi bütövlüyünü dəstəkləməsinə nəzərdə tutur: "Qətnamədə konkret olaraq "Şərq Tərəfdaşlığı" Proqramı iştirakçıları olan Gürcüstan, Ukrayna, Moldova və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, həmçinin Avropa Birliyinin üzvü olan İspaniyanın ərazi bütövlüyü tanınır. Xüsusi bəndlə İspaniya və onun subyekti və referendum keçirərək öz müstəqilliyini elan etmiş Kataloniya böhranının həllinin müəhləliyi və bu böhranın bir mənalı İspaniyanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həlli yolları tövsiyə olunub.

Bununla bərabər Avropa Parlamentinin tövsiyə xarakterli qətnaməsində xalqların müqəddərətini təyin etmə prinsipinin mövcudluğu haqqında bir qeydi, bu qeydin daha öncəki bəndlə, yeni dövlətlərin ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsi prinsipi ilə uyğun gəlməməsi haqda bir uyğunsuzluq mövcuddur.

İkinci qeyd etmək istədiyim məqam isə xalqların öz müqəddərətini həlli, bunun beynəlxalq hüquqda təfəssilatı və işğalçı, separatçı tərəflərin bu mövzu ətrafında spekulasiya haqqındadır. Məsələn, sifət Dağlıq Qarabağ konfliktində barəsində danışsaq, həmsədr ölkələri rəhbərlərinin bu günə qədər səslənmiş bəyanatların məzmununda və konfliktin həllində yenilənmiş Madrid prinsiplərində ana xətti beynəlxalq hüquq sۆykənən Azərbaycanın ərazi bütövlüyü prinsipi tutur. Azərbaycanın da daxil, ATƏT-in Minsk Qrupuna üzv dövlətlərin başçıları və ümumiyyətlə, bu konfliktin həllində iştirakçı və ya müşahidəçi olan istənilən beynəlxalq tərəfin "Millətlərin müqəddərətini həlli" anlayışı və təsəvvürü Ermənistanın bu mövzudakı təsəvvüründən tam fərqlidir, beynəlxalq hüquqa sۆykənir.

Əgər birincilər konfliktin həllində Dağlıq Qarabağın erməni əhalisinin beynəlxalq hüquqa əsaslanan Azərbaycan dövlətinin daxilində yüksək statuslu muxtariyyəti nəzərdə tutursa, erməni tərəfi bunu Dağlıq Qarabağın erməni əhalisinin müstəqilliyi kimi görməyə və göstərməyə

Azərbaycan üçün kritik həftə - Avropada ermənilərlə toqquşa bilərik

3 gün sonra başlayacaq Avropa Birliyinin sammitindən gözləntilər ekspert şərhində

cəhd edir. Əslində isə bunlar tam fərqli anlayışlardır və Avropa Birliyi üçün Kataloniya presedentindən xüsusi qeyd edilən məqamdır".

Ekspertin fikrincə, bəyanat layihəsinə Avropa Parlamentinin sözügedən tövsiyəsi qəbul edilərsə, Azərbaycanda əlbəttə Avropa Birliyi ilə gələcək əməkdaşlıqlarla, sazişlə bağlı suallar və narahatlıqlar doğurar: "Məsələ ondadır ki, beynəlxalq təşkilatlar, onların sənəd və qətnamələri proseslərdə baza rolunu oynayır və deməli, müxtəlif maraqları təmsil edən qrupların bu sənədlər üzərindən öz aşkar və ya gizli siyasətlərini həyata keçirməyə imkanlar yaradır. Şəxsən mən Avropa Birliyinin Brüssel sammitinin yekun sənədində Avropa Parlamentinin xalqların müqəddərətini təyini tövsiyəsinin əksini tapacağına şübhə edərəm. Belə ki, Avropa Birliyi Şərq Tərəfdaşlığı üzv ölkələrinin əksəriyyətində terrorla müşayiət olunan etnik konfliktlər mövcuddur. Qətnamədə bu bəndin qəbulu bir başa üzv ölkələrin maraqlarının əksinədir

və uzunmüddətli hesabda Şərq Tərəfdaşlığı ideyasının mövcudluğunu, gələcəyini şübhə altına alacaq".

Y.Hacıyeva Brüssel sammitində Azərbaycanla Ermənistanın toqquşmasının yaşanaçağını istisna olunmadığını dedi: "Xalqların öz müqəddərətini təyin etmə prinsipinin mövcudluğu haqqında bir qeydi, bu qeydin daha öncəki bəndlə, yeni dövlətlərin ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsi prinsipi ilə uyğun gəlməməsi haqda bir uyğunsuzluq mövcuddur.

Ekspertin fikrincə, bəyanat layihəsinə Avropa Parlamentinin sözügedən tövsiyəsi qəbul edilərsə, Azərbaycanda əlbəttə Avropa Birliyi ilə gələcək əməkdaşlıqlarla, sazişlə bağlı suallar və narahatlıqlar doğurar: "Məsələ ondadır ki, beynəlxalq təşkilatlar, onların sənəd və qətnamələri proseslərdə baza rolunu oynayır və deməli, müxtəlif maraqları təmsil edən qrupların bu sənədlər üzərindən öz aşkar və ya gizli siyasətlərini həyata keçirməyə imkanlar yaradır. Şəxsən mən Avropa Birliyinin Brüssel sammitinin yekun sənədində Avropa Parlamentinin xalqların müqəddərətini təyini tövsiyəsinin əksini tapacağına şübhə edərəm. Belə ki, Avropa Birliyi Şərq Tərəfdaşlığı üzv ölkələrinin əksəriyyətində terrorla müşayiət olunan etnik konfliktlər mövcuddur. Qətnamədə bu bəndin qəbulu bir başa üzv ölkələrin maraqlarının əksinədir

faqına sədəqəti ilə yanaşı Avropa Birliyinin Şərq Tərəfdaşlığı proqramında iştirak istəyini bildirmişdi".

Qeyd edək ki, Avropa Birliyinin sammitinə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev də dəvətlidir. Prezident İlham Əliyevin Avropa Birliyinin baş qərarlarının yerləşdiyi Brüsselə səfər edəcəyi açıqlanıb. Səfər zamanı əməkdaşlıq sazişi ilə bağlı önəmli yeniliklərin olacağı güman edilir. Ancaq Azərbaycanın bəzi rəsmiləri də deyib ki, sazişin bu il imzalanacağı gözlənilmir.

Azərbaycan Avropa Birliyi ilə əsas 2009-cu ildə qoyulan "Şərq Tərəfdaşlığı" Proqramı çərçivəsində əməkdaşlıq edir. "Şərq Tərəfdaşlığı" Avropa Birliyinin 6 qonşu ölkəsini əhatə edir. Bura Azərbaycan, Gürcüstan, Moldova, Ukrayna, Belarus və Ermənistan daxildir. Bu ölkələrdən Gürcüstan, Moldova və Ukrayna qurumla assosiasiya sazişi imzalayıb. Azərbaycan rəsmiləri son illər bəyan edirdilər ki, onlar artıq Avropa Birliyi və bu quruma üzv ölkələrlə ayrı-ayrılıqda əməkdaşlığa üstünlük verirlər. 2016-cı il iyulun 6-da isə Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında çərçivə sazişi üzrə sənəd qəbul edilib. Çərçivə sənədi təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, sosial, iqtisadi, enerji və siyasi sahələrdə Azərbaycanla əməkdaşlığın prinsiplərini müəyyən etməlidir. Bu ilin fevralından isə ikitərəfli danışıqlar başlayıb.

□ Etibar SEYİDAĞA

Son 2 ildə əhalinin gəlirlərinin artması, bir çox hallarda isə azalması nəticəsində alıcılıq qabiliyyəti kəskin şəkildə aşağı düşüb. Bu şəraitdə istehlak bazarında qiymətlərin bahalaşması insanların verdiyi etdikləri bir çox mal və məhsulları daha ucuzları ilə əvəzləməsinə gətirib çıxarıb. Bu sırada ilk yeri yuyucu və gigiyenik vasitələr tutur desək, qətiyyətlə yandırmaq. Ətrafda kimdən soruşsaq, əvvəllər istifadə etdiyi brend və bahalı yuyucu və gigiyenik vasitələrin daha ucuz markalarına keçdiyini deyir.

Naməlum və qaranlıq "zavod"

Maraqlıdır ki, son 2 ildə insanların illərdən bəri istifadə etdikləri keyfiyyətli və bahalı markalara olan inamından külli miqdarda qazanc əldə edən böyük bir qrup, bəlkə də mütəşəkkil dəstə meydana çıxıb. Bu dəstənin üzvləri brend yuyucu və gigiyenik vasitələrin adı altında, yaxud həmin adla demək olar ki, eynilik təşkil edən saxta və keyfiyyətcə on dəfələrlə geri qalan, qiymətcə əsl maldan 2-3 dəfə ucuz məhsul buraxaraq əhalini aldatmaqla məşğuldur. "Calqon", "Ariel", "Fairy", "Pantene", "Vanish" və digər brend firma məhsulları ilə eyni adda, yaxud onlara çox bənzəyən adlar altında istehsal olunan bu məhsullar məhəllə marketlərinə, bazar və yarmarkalara, metro çıxışlarına, heyətlərə daşınaraq çox rahatlıqla satılır. Hətta son zamanlar həmin məhsullardan iri supermarket şəbəkələrinə ayaq açanları da var. Belə ki, "Yeni Müsavat"ın əməkdaşının tanınmış supermarketdən aldığı "Fairy"nin içindən tamam fərqli qatılıqda və qoxuda, çox keyfiyyətsiz məhsul çıxıb. Bu sətirlərin müəllifinin başqa bir supermarketdən aldığı "Pantene" balzam qutusunun içərisindəki illərdən bəri istifadə etdiyi eyni markadan çox fərqli və keyfiyyətsiz, tamam fərqli qoxusu olan məhsul idi.

Bu keyfiyyətsiz və saxta məhsullar Bakıtrafi ərazilərdə qanunsuz olaraq istehsal edilir. Bu günlərdə "Koroğlu" metrostansiyasının çıxışında 2-si 3 manata 400 qramlıq "Calqon" satan kişidən satdığı malın harda istehsal olunduğunu soruşduqda çox hirsli şəkildə "nəyinə lazımdır" deyib malı əlimizdən çəkib aldı. Daha sonra "hamı bilir ki, harda istehsal olunur da" söylənə-söylənə tələsik mallarını yığırdı, ərazidən uzaqlaşdı. Eyni sözləri Buzovna qəsəbəsində məhəlləyə həmin maldan gətirən qadın da söylədi. Dediindən məlum oldu ki, həm "Calqon"u, həm də "Vanish"i onun bacısına işlədiyi zavodda (?) məhsul əvəzinə veriblər. Qadın zavodun adını xatırlaya bilməsə də, orada çox sayda belə keyfiyyətli (?) məhsullar istehsal olunduğunu dedi.

Düzünü deyək ki, bu məhsul əvəzinə verilmə söhbəti ənə-

nəvi bəhanə olduğu üçün onu reallıq hesab etmirik: bir zamanlar xlor satanların hamısı eyni arqumenti səsləndirirdi. Amma reallıq budur ki, ortalıqda çox böyük bir saxtakar çete var və bu çete sahəyə məsul olan bütün qurumların gözləri burşısında at oynatmaqdadır. Bundan isə əsas zərər əhaliyə deyir: həm maddi, həm də səhəti baxımdan. Heç bir nəzarət, yoxlama olmadan, hər hansı standartın tələbi gözlənmədən necə gəldi istehsal edilən yuyucu və gigiyenik vasitələrdən istifadə insan sağlamlığı üçün çox böyük təhlükədir.

Böyük bazarlardakı "istehsalçı" kimdir?

Hüquqlarını Müdafiəsi Dövlət Xidmətinə göndərdiyimiz sorğuya cavab olaraq bildirilib ki, bazar iqtisadiyyatı şəraitində eyni mal ayrı-ayrı satıcılar tərəfindən müxtəlif qiymətlərə satıla bilər: "Bu qiymətlər satıcının məhsulla bağlı xərclərindən, malın üzərinə qoyduğu ticarət əlavəsinin səviyyəsindən, satışın həyata keçirildiyi ərazidən və s. asılı olaraq dəyişir. Ona görə də hər hansı bir malın bir yerdə digər yerlərdə nisbətən ucuz satılması onun saxta olmasını deməyə əsas vermir".

Sorğumuza cavabdan həmçinin belə aydın olur ki, istehlakçının seçim hüququ var: "O, müxtəlif təsərrüfat sub-

Azərbaycanda brend malları saxtalaşdırıb

satın gətirən qara əməlləri - şok faktlar

Əhalinin cibinə və sağlamlığına böyük təhdid var; "Yeni Müsavat" milyonların dövr etdiyi gizli sistemin fəaliyyətini araşdırır

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov deyir ki, belə hallarla bağlı çoxsaylı müraciətlər alırlar: "Burada ən yaxşı mübarizə o zaman baş tutur ki, o məhsulların buradakı distribüterləri də maraqlı olsunlar. Biz təcrübədə çox rastlaşmışıq ki, yerli distribüterlər də saxta malların satışında maraqlı olurlar - bəzən əsl malla saxta mal yanaşı satılır, distribüter buna göz yumur. Burada da məqsəd daha çox gəlir əldə etməkdir".

Birlik rəhbərinin sözlərinə görə, bu vəziyyətin yaranmasına ikinci məsul qurum İqtisadiyyat Nazirliyi Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçılardan Hüquqlarını Müdafiəsi Dövlət Xidmətidir: "Bu xidmət yoxlamaların dayandırıldığını bəhanə edərək bu kimi hallarla bağlı heç bir tədbir görmür. Bizdə olan məlumata görə, bəzi iri bazarlarda açıq yuyucu tozlar satılır. Onları alıb içərisinə 50 faiz duz qarışdırılır. Gürcüstandan gətirilən qutulara qablaşdırıb xüsusilə Qərb bölgəsində əhaliyə satılır. Bunun əhalinin sağlamlığına böyük zərəri var, dəridə müxtəlif yaralara səbəb ola bilər. Bu kimi faktlarla bağlı xidmətə müraciət edirik, deyirlər, yoxlamalar dayandırılıb".

İqtisadiyyat Nazirliyi Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçılardan

yehtlərinin istehsal etdikləri eyni təminatlı mallardan (işlərdən, xidmətlərdən) tələbatına daha uyğun olanını özünə sərfəli qiymətə, münasib bildiyi yerdən seçib ala bilər.

Mal satarkən satıcı istehlakçıya malla birlikdə qəbz, kassa çeki və ya digər yazılı sənəd verməlidir. İstehlakçının şikayətinə qəbz, kassa çeki, zəmanət müddəti olan mallar üzrə isə texniki pasport və ya onu əvəz edən digər sənəd təqdim edildikdə baxılır. Ona görə də istehlakçılar mal alarkən diqqətli olmalı, bu cür sənədləri təqdim etməyən satıcılardan mal almaqdan çəkinməlidirlər".

Distribüterlər niyə susurlar?

Cavaba görə, əmtəə nişanları, coğrafi göstəricilər və ya onları qarşıdıracaq dərəcədə oxşar nişanlarla qeyri-qanuni təchiz olunan mal kontrakt məhsul hesab edilir: "Haqsız rəqabət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən, digər bazar subyektinin əmtəə nişanından, coğrafi göstəricilərindən, firma adından, əmtəə markasından, həmçinin adından qanunsuz istifadə edilməklə rəqibin təsərrüfat fəaliyyətinin təhlidi haqsız rəqabət hesab olunmaqla antiinhisar qanunverici-

liyinin pozulmasına səbəb olur. Mövcud qanunvericiliyə əsasən, antiinhisar qanunvericiliyinin pozulması haqqında işlərə hüquqi və fiziki şəxs kimi fəaliyyət göstərən bazar subyektlərinin, icra hakimiyyəti və idarəetmə orqanlarının, ictimai təşkilatların və digər qeyri-kommersiya təşkilatlarının, habelə publik hüquqi şəxslərin müraciətləri, müvafiq dövlət orqanlarının materialları, dövrü mətbuatın məlumatları əsasında baxılır".

Nazirlikdən bildirildiyinə əsasən, antiinhisar qanunvericiliyinin pozulması haqqında müraciətlər yazılı şəkildə ərizə verməklə, antiinhisar qanunvericiliyinin pozulması faktını təsdiq edən sənədlərin əsli və ya həmin sənədlərin müvafiq qaydada təsdiq olunmuş surətləri əlavə olunmaqla antiinhisar orqanına təqdim edilir. Antiinhisar qanunvericiliyinin pozulması haqqında ərizədə müraciət edən və şikayət olunan şəxs barədə məlumatlar və antiinhisar qanunvericiliyinin pozulmasına yol vermiş şəxs qanun pozuntusunu könüllü surətdə aradan qaldırmaqda işin icraatına onun mahiyyəti üzrə qərar çıxarılmadan xitam verilməlidir".

Göründüyü kimi, İqtisadiyyat Nazirliyinin verdiyi cavab faktiki olaraq onu göstərir ki,

hər hansı tədbir görülməsi üçün onlara məhsulları təqdim olunan, yaxud saxtalaşdırılan firmalardan, onların distribüterlərindən rəsmi müraciət olunmalıdır. Firmalar, distribüterlər belə müraciətlər edirlərmi?

Bir çox saxtalaşdırılan brend məhsulların Azərbaycan rəsmi distribüterini olan Engin LTD şirkətindən məsələ ilə bağlı mövqə almağa çalışdıq. Şirkətdə telefonu qaldıran xanım müraciətimizin məqsədini dediyimiz an "Sumqayıtda istehsal olunan malları deyirsiniz?" soruşdu. Bu isə şirkətdəkilərin vəziyyətdən xəbərdar olduqlarını göstərir. Xanım "biz yalnız o məhsulları satan şirkətimiz" deyərək, istehsalçı Procter&Gamble şirkətindən cavab almaq üçün suallarımızı götürdü. Lakin bir həftədən çox müddət ərzində suallarımız cavablandırılmadı.

Digər məhsulların distribüterlərindən məsələ barədə hər hansı münasibət almaq cəhdlərimiz gözləmədiyimiz halda açıq aqressiya ilə qarşılandı. Bu isə məsələnin təsəvvür etdiyimizdən daha qaranlıq məqamlarının olmasından xəbər verir.

P.S. Mövzunu diqqətdə saxlayacağıq.

Q Dünya SAKIT

1991-ci ilin bu günündə Qarakənd səmasında baş verən dəhşətli vertolyot faciəsindən (terrorundan) 26 il ötür. Azərbaycanın nüfuzlu yüksək vəzifəli ictimai-siyasi xadimlərinin həlak olduğu həmin dəhşətli hadisə ilə bağlı müəmmalər, iddialar isə bitib-tükənmişdir.

Qeyd edək ki, həlak olanlar arasında dövlət katibi Tofiq İsmayılov, baş prokuror İsmət Qayıbov, dövlət müşaviri, sabiq daxili işlər naziri Məhəmməd Əsədov, millət vəkilləri Vaqif Cəfərov, Vəli Məmmədov, baş nazirin müavini Zülfü Hacıyev, Prezident Aparatının şöbə müdiri, jurnalist Osman Mirzəyev, Qazaxıstan daxili işlər nazirinin müavini Sanlal Serikov, Azərbaycan Dövlət Televiziyasının jurnalisti Ali Mustafayev də var. Ümumilikdə qəza nəticəsində 22 nəfər həyatını itirib.

Bəlkə də faciə ilə bağlı keçən bu illər ərzində ən sensation iddialar 1991-ci ilin noyabrında DİN-in Baş Cına-

yət-Axtarış İdarəsində baş əməliyyat müvəkkili vəzifəsində işləmiş Bayram İsmayılova məxsusdur. Sabiq əməliyyatçı hadisədən dərhal sonra həmin əraziyə yollanmışlar, ora çatdıqları zaman ilk olaraq rus əsgərlərini gördüklərini bildirərək, meyitlərin bir çoxunun tanınmaz hala düşdüyünü, vertolyotda olan şəxslərin sayından cəsədlərin sayının az olduğunu qeyd edib.

AXC iqtidarının sabiq daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov səslənən iddialara bu cür münasibət sərgilədi: "Həlak olan hər bir dəyərli insana Allahdan rəhmət diləyirəm. Bu, Ayaz Mütəllibov hakimiyyətinə qarşı deyil, Azərbaycanın gələcəkdə müstəqillik proseslərinin ləngidilməsinə, yaxud dayandırılmasına yönəlik bir hadisə idi. Tofiq İsmayılov "20 Yanvar" faciəsindən sonra SSRİ Ali Sovetinin qurultayında Mixail Qorbaçovu ayaq üstə qaldırdı ki, önlənər var, anaların göz ya-

"Qara qutu" da yatan sirr

Qarakənd faciəsindən 26 il ötdü

İsgəndər Həmidov: "İstintaq bilavasitə gəlib Rusiyanın üstünə çıxırdı"; "O vaxt nə ermənilərdə, nə də bizdə hava qurğusunu vuran raketlər yox idi"

şı qurumayıb. İsmət Qayıbov və digərlərinin də xidmətlərini sadalamaqla bitib-tükənmiş. Biz o vaxt Qarakənd faciəsinin istintaqını apardıq. Vertolyotda 47 nəfər olub, amma tapılan sümüklər 10-15 nəfərə məxsus idi. Ona görə də həmin faciə bu gün də Azərbaycanda qaralmaqda olan hadisədir. O vaxt nə ermənilərdə, nə də azərbay-

canlılar hava qurğusunu vuran raketlər yox idi. Yəqin ki, bu rusların əməli idi. Onların növbəti siyasəti idi ki, SSRİ-ni saxlasınlar. Bu bir fərziyyədir, yüz faiz demək mümkün deyil. Kifayət qədər iş gördük, istintaq materialları ilə mən də tanışam. Zaman açığı yetmişdi ki, hadisənin üstü tam açılsın. O vaxt yayıqlar gəzirdi ki, Əsədov və başqaları sağdır. İsmət Qayıbovun həlak olmasını biz bildik, qol tapılmışdı, İsmətın saati qolunda idi. O istintaq bilavasitə gəlib Rusiyanın üstünə çıxırdı. O vaxt vertolyot ele güne düşmüşdü ki, kiminsə meyitini ayırd etmək çox çətin idi. Bayram İsmayılovu tanımadığım üçün onun iddiaları ilə bağlı nəse dəyə bilməmişəm. Ən yaxşı o hadisə barədə məlumatlı o zaman istintaq qrupunun rəhbəri və şəhər prokuroru

olan Adil Ağayevdir. Əvvəldən-axıra qədər o işi Adil Ağayev apardı. Bu insan vertolyotu görəndə ağıladı. Çox adam şahid olduğunu deyə bilər. Ola bilsin ki, Bayram müəllimin də dediklərində həqiqətlər olsun. Hələ də mənə də şübhələr qalır. Deyirlər ki, kəməre görə Məhəmməd Əsədovun meyiti müəyyən edilib. Amma meyit yox idi, hamısı parçalanmış ət, sümük parçaları idi. Buna görə də insanı tanımaq çox çətinidir. Ən çox şübhə mənə vertolyotda olan 47 nəfər ilə bağlıdır. Çünki o sayda insanın ət, sümük parçaları hadisə yerində yox idi. O cinayətin açılması birbaşa Rusiya ilə bağlıdır. Çünki Qarakənd ətrafında o vertolyotu vurmağa heç bir raket yox idi. O vaxt dedilər ki, guya avtomat, pulemyotla vertolyot vurulub. Amma vertolyot göydə

parçalanmışdı, yerə dəyəndə parça-parça olmamışdı. Tofiq İsmayılov və digərlərinin müqavimət göstərməsinə inanmıram. Çünki hadisə vaxtı uzaqda çoban olub, qoyun otarırmış. O göydə vertolyotun parçalanıb yerə düşdüyünün şahidi olub. Parçalanan vertolyotda sağ adam qala bilməzdi. Gərək faciə ilə bağlı qeyri-müəyyən danışmayaq. Moskvaya aparılan vertolyotun qara qutusu Azərbaycanın bəzi siyasi xadimlərin, oyunbazların vicdanlarında qara ləkədir. Qəza baş verən vaxt komandir qıranlıq izahat verir ki, nədən bəzən izahat verir ki, bəzən izahat verir, bax bunlar həmin qara qutudadır. Bu baxımdan Rusiya törətmiş olduğu cinayəti sübut edən qara qutudakı faktları üzə heç vaxt çıxarmazdı".

□ Cavanshir ABBASLI

Noyabrın 20-də Rusiyanın baş diplomati Sergey Lavrov Bakıya gəlir. Uzun fasilədən sonra. Səhv etmərsən, sonuncu dəfə o, 2016-cı ilin aprelində paytaxtımıza gəlmişdi. Məşhur aprel döyüşlərindən sonra, sarsılan ermənilərə dayaq olmaq, aranı sakitləşdirmək üçün.

Elşad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Ancaq Lavrovun o səfəri Qarabağla bağlı təkliflərinin olduğu deyilən "çantası" və Bakıya verdiyi mesajı ilə yadda qaldı. Sitat: "Azərbaycan nə Avrasiya İqtisadi Birliyinə, nə də ki Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzvdür, lakin mən bu vəziyyətin dəyişə biləcəyinə ümid edirəm". Rusiya XİN rəhbəri açıq şəkildə demək istədi ki, əgər Qarabağla bağlı bircə addım irəli atılmasını istəyirsinizsə, buyurun, "Rusiya NATO"-suna üzv olun, yeni ərazilərinizin 80 faizini də bizə təslim edin, bəlkə işğadək 13-5 rayonunuza geri qaytarıq!

Lakin Azərbaycanın prinsipial mövqeyini gören Lavrov bir daha buralarda görünmədi. Hətta bundan sonra işğalçı Ermənistanı açıq şəkildə müdafiə edərək, "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın daxili işi deyil" söylədi. Hələ bu cür mövqeni

0,5 rayona görə yox, 2 ölkəyə görə gəlir

Ermənistan rəhbərliyindən başqa heç bir ölkənin rəsmi şəxsi dilə gətirməmişdi. Sonrakı dövrlərdə Lavrovun rəhbərlik etdiyi siyasət idarəsinin Zaxarova Azərbaycanı dan olan jurnalistləri təhqir etdi, Dilqəm Əsgərova bağlı sual verdiyinə görə. Yeni Moskvanın bir nömrəli diplomatının mövqeyi tam ortadadır. İndi onun Bakıya, Qarabağla bağlı məsələləri həll etməyə gəldiyi iddia olunur.

Əslində bunu Lavrov demir, onun boynuna qoyurlar. Məsələn, Ermənistan təbliğatı neçə müddətdir hay-küy salıb ki, Sergey Lavrov Qarabağa görə Bakı və İrəvana səfər edəcək, guya ki, işğalçıya təzyiq göstərəcək, 5 rayonun

qaytarılmasının zəruriliyini ermənilərə başa salacaq, daha nələr...

Biz cənab Lavrovun Qarabağ məsələsinin həllində nə qədər "maraqlı" olduğunu Rusiya Erməniləri İttifaqının prezidenti Ara Abramyanın yubi-

Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı söylərin hansı səviyyədə olduğunu müzakirə edəcəyik".

Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova da deyib ki, Bakıda "ikiterəfli münasibətlər və beynəlxalq gündəmdə olan məsələlərlə

gözləmək sadələşlülüdür. Kreml Qarabağ məsələsini həll etmək istəsəydi, 1991-ci ilin 20 noyabrında Xankəndinə anlaşıma üçün uçan dövlət rəsmilərimiz sağ-salamat geri dönerdi, daha rus silahı ilə məhv edilməzdi".

İrəvanda deyirlər ki, 19 noyabrda Antalyada səfərdə olan Lavrov ordan Azərbaycan və Ermənistan gedəcək, bundan sonra da Ərdoğan yenidən Rusiyaya səfər edəcək, deməli, Qarabağla bağlı nə isə olacaq. Ancaq boş iddialardır. Masada Suriya mövzusu var. Lavrov üçün hətta İraq Kürdistanıdakı vəziyyət də Qarabağdan öndə gəlir.

Bu arada Rusiyani narahat edən digər məsələ də var. Və bu məsələ həm Azərbaycan, həm də Ermənistan arasında çalır. Təbii ki, bu, ele Lavrovun "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın daxili işi deyil" yanaşmasına bənzər mövqedir. Azərbaycan isə heç vaxt belə mövqe ilə razılaşa bilməz. Deməli, əslində bu gedişat Ermənistanla yanaşı, Rusiyanın da maraqlarına uyğundur. Bəlkə də Lavrov hər ehtimalla görə bölgəyə gəlir-qəfilən Brüssel sənədlərə düzəliş edər və Bakı ilə İrəvan "əldən çıxar".

Xülasə, bu səfər 5 rayonun qaytarılıb-qaytarılmaması ilə bağlı deyil. Rusiyani bu gün Qarabağdakı vəziyyət yox, Gürcüstanın ardınca Cənubi Qafqazın daha iki respublikasının əldən çıxacağı narahat edir...

leyində Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyan və Dağlıq Qarabağ separatçılarının rəhbəri Bako Saakyanla bədə toqquşduranda, ya da İrəvanda ermənilərin başına ağıl qoymaq əvəzinə, telefonunu çıxarıb Ağrı dağının şəklini çəkəndə gördük.

İndi yenə gəlir. İl yarım əvvəlkiyə yenə Bakıda və İrəvanda olacaq. Yeni hansı şəkillər çəkəcək, demək, çətin deyil. Ancaq özü demir ki, gedirəm Qarabağ məsələsini həll etməyə, nə olsun ki, erməni tərəf şivən qoparıb...

Rus nazir TASS-a deyib ki, gündəliyə hər iki ölkə ilə ayrılıqda ikiterəfli əlaqələrin müzakirəsi daxildir. Daha sonra əlavə edib: "Həmçinin Dağlıq

bağlı fikir mübadiləsi aparılacaq". Görürsünüzmü? Qarabağ məsələsi prioritet kimi göstərilməyib, daha çox "ikiterəfli münasibətlər"dən danışılır. Qarabağ uzağı "həmçinin müzakirə olunacaq" məsələ kimi vurğulanıb.

Əslində Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Soçidən qayıdıandan sonra Rusiyanın Qarabağa münasibətini kifayət qədər aydın şəkildə açıqladı. Qardaş ölkənin rəhbəri bildirdi ki, Vladimir Putinlə Qarabağı müzakirə edib, di gəl, "Putin məsələyə müsbət baxır, amma görürəm ki, çox ümidli deyil".

İndi "ümitsiz Putin"in ermənişilli nazirindən Qarabağla bağlı fəvqəladə addım

Azərbaycanda dəhşətli hadisə: sürücünün gözləri çıxdı

Ağstafada isə maşın 8 yaşlı uşağı vurub öldürdü

Şamaxı rayonunda 4 nəfərin ağır xəsarət alması ilə nəticələnən avtomobil qəzası baş verib. APA-nın yerli bürosunun xəbərinə görə, hadisə dünən saat 17:30 radələrində Şamaxı-Qızmejdən yolunda qeydə alınıb.

Göyçay rayon sakini 1974-cü il təvəllüdü Ocaqzadə Rəhim Vahid oğlu 10-ZP-606 dövlət nömrə nişanlı "Peugeot" markalı minik avtomobili ilə hərəkətdə olarkən Qızmejdən kəndinin giriş hissəsindəki döngəli yolda idarəetməni itirib və avtomobil yoldan çıxaraq dəreyə aşılıb.

Hadisə nəticəsində sürücü Rahim Ocaqzadə və sənişləri - Bakı şəhər sakinləri 1988-ci il təvəllüdü Fərəcov Bayram Zakir oğlu, həyat yoldaşı 1989-cu il təvəllüdü Fərəcova Fəridə Məhərrəm qızı və onların azyaşlı övladı, 2013-cü il təvəllüdü Fərəcov Nihat Bayram oğlu ağır bədən xəsarətləri aldıkları üçün Şamaxı rayon Mərkəzi Xəstəxanasının cərrahiyyə və reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib. Zərbinin təsiri nəticəsində sürücünün gözlərinin çıxdığı, nəticədə görmə qabiliyyətini itirdiyi bildirilir. Hazırda onun vəziyyəti ağır olaraq qalır.

Faktla bağlı Şamaxı rayon Polis Şöbəsi tərəfindən araşdırma aparılır.

Ağstafada isə minik avtomobilinin vurduğu 8 yaşlı uşaq ölüb. APA-nın Qərb bürosunun məlumatına görə, hadisə rayonun Poylu kəndində qeydə alınıb. Kənd sakini 2009-cu il təvəllüdü Əlləzov Sabir Məhəmməd oğlu yolu keçən zaman avtomobil onu vurub. Sürücü dərhal 8 yaşlı uşağı xəstəxanaya çatdırsa da, həkimlər onun həyatını xilas edə bilməyib.

Bu faktla bağlı da hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırma aparılır.

6 şəxsin meyiti Azərbaycana qaytarılıb - Qızıl Xaçın hesabatı

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi (BQXK) yanvar-iyun aylarına dair hesabatı açıqlayıb. BQXK-dən Modern.az-a verilən məlumata görə, 540 şəxsin (120 ailə təsərrüfatı) ailə üzvlərinin cəbhəboyu icmalarında yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı layihələrdə iştirakı təmin edilmişdir.

3 mina qurbanı nağd pul yardımı sayəsində səhhətini və yaşayış şəraitini yaxşılaşdırdı. Eyni zamanda, hesabat dövründə 6 şəxsin meyiti BQXK-nin vasitəçiliyi ilə Azərbaycan tərəfinə qaytarılıb. Bundan başqa, 28 dəfə saxlama yerlərinə başçəkmə həyata keçirilib ki, bu da 19 saxlama mərkəzində saxlanılan şəxslərlə rəftarı, saxlanma şəraitini yoxlamağa və onların ailələri ilə əlaqə saxlamalarına dəstək olmağa imkan verib.

Polis 3 nəfəri güllələyərək öldürdü

Fransanın Sarsel şəhərində polis 3 nəfəri güllələyərək öldürüb, 3 nəfəri yaralayıb. APA-nın "France Info" radiosuna istinadən verdiyi məlumata görə, polis sevgilisini, onun anasını və bacısını yaralayıb, sevgilisinin atasını və qonşuluqda yaşayan 2 nəfəri isə öldürüb.

Daha sonra 31 yaşlı polis əməkdaşı atəş açaraq özünə qəsd edib. Baş verən hadisəyə səbəb polisin sevgilisinin bir müddət əvvəl ondan ayrıldığını bildirməsi olub.

Almaniyada mühacirətdə olan keçmiş deputat-oligarx, "Quska" ləqəbli mafioz Hüseyn Abdullayevin daha bir cinayət əməlinin üstü açılıb. Bu dəfə məlum olub ki, "Quska"nın qeyri-legal yarımhərbi dəstəsinin üzvləri "Kalaşnikov" avtomatları ilə silahlanaraq Hacı İbrahim Nehrəmli kimi tanınan iş adamının Bakının mərkəzində yerləşən ofisinə basqın edib.

Hacı İbrahim

"Quska" Hacı İbrahiminin

kabinetini necə gülləbaran etdirib

Eynulla Fətullayevdən növbəti sensasion yazı

"Quska"nın yaraqlıları Hacı İbrahiminin kabinetinə güllə yağdırıb, daha sonra onun qardaşı, indiki "diaspor naziri" Nazim İbrahimovun evinin pəncərələrini avtomatdan atəşə tutublar. Bu cinayət əməllərinin üstünü "Quska" ilə sosial şəbəkələrdə "atışan" jurnalist Eynulla Fətullayev açıb. O, Hüseyn Abdullayevin cinayətlərini ifşa edəcəyinə dair vədinə sadıq qalaraq bu gün özünün Facebook səhifəsində Hacı İbrahiminin ofisinə basqın da daxil olmaqla bir neçə biznesmenə silahlı hücum epizodunu nəql edib. Hansı ki, həmin əhvalatı vaxtilə "Quska"nın özü E.Fətullayevə danışmışdı.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl E.Fətullayev "Quska"nın yarımhərbi kriminal dəstəsinin 1998-ci ildə ADP sədri Sərdar Cəlalovluna yaşadığı binanın blokunun girişində hücum edərək başına vedrə keçirdiklərini, siyasətçini taxta ilə ölümcül hala saldıqlarını yazmışdı. Daha sonra jurnalist "Quska"nın silahlılarının "Azərsun" şirkətinin prezidenti Abdolbari Goozalin ofisinə 2001-ci ildə həyata keçirdiyi basqın barədə əhvalatı paylaşmışdı.

"Quska" ilə Fətullayevin münaqişəsi necə başlamışdı...

E.Fətullayevin "Quska" tərəfindən vaxtilə törədilmiş bu əməllərin üstünü açması keçmiş deputatın sosial şəbəkələrdə onun ünvanına qeyri-etik ifadələr, təhqirlər yağdırmasına cavabdır.

Belə ki, bu günlərdə "Quska" prezidentliyə iddiasını ortaya qoyub. Haqqın.az vətəndaşları üçün virtualaz.org

Hüseyn Abdullayev

sayları isə onun vaxtilə törətdiyi əməlləri, yarımhərbi qeyri-legal birləşmə saxlayaraq siyasətçilərə, jurnalistlərə zorakı hücumlar təşkil etdiyini yada salaraq "quldurun prezident olmaq iddiasını" tənqid edib. "Quska" bundan bərk qəzəblənib və həmin vaxtdan etibarən sosial şəbəkələrdə jurnalistləri, o cümlədən E.Fətullayevi təhqir edir.

Eynulla Fətullayev isə buna cavab olaraq özünün Facebookdakı səhifəsində əvvəlcə belə anons paylaşmış: "Təbiiyət və əxlaqsız "Quska" ləqəbli biznesmen, kəmərsav, bivec və nadan Hüseyn Abdullayev adlı küçə uşağı prezidentliyə namizədliyini verib və "Azadlıq" qəzetinin səhifələrində məni təhqir edib. Yazır ki, Hüseyn Abdullayevin cinayətlərini sübut etməsəm..."

Ardınca isə özünə və Əli Kərimliyə xas jargonda əxlaqsız cümlələr işləyib. Mən bunları yazmaq istəmədim. Quska özü vadar etdi. Mən, haqqın.az saytından da Quskaya cavab yazmayacam, çünki bu küçə uşağı haq-

Quska ləqəbli inhisarçı Hüseyn Abdullayevin nəzarətində olduğunu bilmirdilər.

Hüseyn Abdullayev əvvəlcə şifahi ultimatum göndərərək, bu biznesmenlərdən Ukrayna ilə ticarətə son qoymağa tələb edir. Amma ultimatumu rəğmən, iş adamları biznesi davam etdirirlər.

1998-99-cu illərdə Hüseyn Abdullayevin cinayət-kar dəstələri iş adamlarına hücumu keçirir. İlk qurban hamının yaxşı tanıdığı Nehrəmli Hacı İbrahimidir. O zamanlar, Hacı İbrahiminin ofisi indiki Ədliyyə Nazirliyinin binasında yerləşirdi. Quskanın yaraqlıları Hacı İbrahiminin şəxsi kabinetinə daxil olur və "Kalaşnikov" avtomatların-

dan onun otağını gülləbaran edirlər...

Bunun ardınca, daha bir dəstə Azərbaycanın Ukraynadaki səfiri, Hacı İbrahiminin qardaşı Nazim İbrahimovun evinin pəncərələrinə avtomatlardan atəş açır...

Eyni zamanda, birbaşa Quskanın göstərişi ilə günün günortası Bakı Bulvarının erazisində cinayət-kar dəstə Naxçıvan Ali Məclisinin deputatı, iş adamı Arzu Kazımova hücum təşkil edir və onu camaatın gözü qarşısında vəhşicəsinə döyürlər.

Bir neçə gün sonra, Quska Naxçıvan Ali Məclisinin digər deputatı iş adamı Məmmədtağı İbrahimova qarşı hücum hazırlaşır. M.İbrahimov, Fəvvarələr Meydanında Azərbaycan kinoteatrının yaxınlığında yerləşən ofisdə özünü müdafiə məqsədilə digər Naxçıvanlı qruplaşması üzvlərindən ibarət olan, armaturla silahlanmış ordu formalaşdırır...

Beləliklə, maşın yağdıranın inhisarı maraqlarının müdafiəsi naminə Bakının mərkəzi küçələri əsl döyüş meydanlarına çevrilir.

Quska Abdullayev, sadaladığım və birbaşa tərəfinizdən həyata keçirilmiş bu cinayətlərin xatırlanması kifayətdirmi? İstəsəniz, digər saysız-hesabsız cinayətləri də xatırlada bilərəm? Düşünürsən ki, Azərbaycan xalqının yaddaşı silinib? Bəlkə, xalq sizin cinayətlərinizi əfv edib, unudub? Yanılırsız, Sizi baqajda da olsa Bakıya gətirib, mühakimə edəcəyik! Cinayətləriniz sizi təqib edəcək, hər küçədə, hər döngədə... Almaniyaya olsa belə! (Virtualaz.org)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Ötən həftənin daha çox diqqət mərkəzində olan olayı Türkiyə və Rusiya prezidentlərinin Soçi görüşü oldu. Xəbər verildiyi kimi, 4 saatdan artıq çəkən görüşdə Dağlıq Qarabağ probleminə də toxunulub. Türkiyə lideri görüş ərəfəsi vədini tutub və həqiqətən də bu məsələni rusiyalı həmkarı ilə müzakirə edib.

Lakin o da bəllidir ki, Ərdə-
ğan Putinin Dağlıq Qarabağ
konfliktinin dinc həllinə bir elə
ümidli olmadığını da deyib. Bu-
nu o, münaqişə tərəfləri arasın-
da anlaşmanın olmaması ilə
bağlayıb. Ancaq burası çoxdan
məlumdur ki, prezident V.Putin
həqiqətən istəsə, münaqişənin
dinc nizamlanmasına ciddi töh-
fə verə bilər. Necə olur ki, hərbi
əməliyyatlar başlayan kimi
(ötən ilin aprelinde) Moskva
dərhal hərəkətə keçir və Azər-
baycan Ordusunun irəliləməsi-
ni dayandıra bilər, amma for-
post Ermənistanın rəhbərliyinə
təsir edə bilmir?

Bu, əlbəttə ki, inandırıcı
deyil. O da inandırıcı deyil ki,
Kremlin Dağlıq Qarabağ proble-
minin həllində gəyici deyil. Daha
doğru olar ki, Moskvanın mə-

sələnin həllinə həvəsiz yanaş-
ması, təkan vermək istəmə-
məsi xüsusi qeyd edilsin.
Analitiklər də bu qənaəti bölü-
şür.

*****

"Türkiyə prezidentinin Qa-
rabağ məsələsi ilə bağlı son
açıqlaması ondan xəbər verir
ki, bu problem ciddi və hərtə-
rəfli şəkildə müzakirə edilməli,
yalnız bundan sonra gündəliyə
çıxarılmalıdır. Ərdəğanın sözləri
növbəti dəfə belə bir faktı
təsdiqləyir ki, Dağlıq Qarabağ
mövzusu başqa məsələlərdən
ayrıca və müstəqil şəkildə mü-
zakirə predmeti olmalıdır".

Musavat.com-un məlumatına
görə, bunu rusdilli Vesti.az
saytına açıqlamasında türkiyəli
politoloq, Qafqaz Strateji Araşdırmalar Mərkəzi-

Cocuq Mərcanlıda 8500 kv.m ərazi təmizlənib

Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndində ərazilərin təmizlənməsi üzrə əməliyyatlar davam edir. Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentlikdən (ANAMA) verilən məlumata görə, kənddə gün ərzində 8500 kv.m (0.85 ha) ərazi tam təmizlənilib, 7500 kv.m (0.75 ha) ərazi isə xüsusi mexaniki vasitələrlə təmizləmə üçün hazırlanıb (cəmi: 16000 kv.m (1.60 ha)). Mina və partlamamış hərbi sursat (PHS) aşkar edilməyib.

Cəmi kənd ərazisində 2 gün ərzində 2 ədəd partlamamış hərbi sursat (PHS) (1 ədəd F-1 əl qumbarası və 1 ədəd tank əleyhinə idarə olunmayan raket (PQ-7)) aşkar edilib, 21 000 kv.m (2.10 ha) ərazi tam təmizlənilib, 13 500 kv.m (1.35 ha) ərazi isə xüsusi mexaniki vasitələrlə təmizləmə üçün hazırlanıb (Cəmi: 34 500 kv.m (3.45 ha)).

Qarabağ ətrafında əsəb savaşı - işğal ortaqlarının ortaq oyunu?

Nəticəsiz görüşlər, danışıqların davamlı imitasiyası təcavüzkarə növbəti "aprel qulaqburması"nı qaçılmaz edir; **türkiyəli politoloq:** "Ankara və Moskva Qarabağ ixtilafının həllinə o vaxt birgə girişəcək ki..."

nin rəhbəri Həsən Oktay deyib.

Ekspertin sözlərinə görə, bütün hallarda Dağlıq Qarabağ problemi Türkiyə və Rusiya arasında bütün problemlər yoluna qoyulduqdan sonra gündəmə oturacaq. "Ankara-Moskva münasibətlərində bu problemlər isə öz həllini ancaq qarşılıqlı etimad əsasında tapa bilər. Bütün bunlardan sonra isə Türkiyə və Rusiya Dağlıq Qarabağ ixtilafının həlli üçün hərəkətə keçəcək", - deyir türkiyəli politoloq Əlavə edib.

*****

"Dağlıq Qarabağ probleminin həllinin yubanması bölgə dövlətləri üçün risk artırır". Bu sözləri isə Axar.az-a açıqlamasında politoloq Tofiq Abbasov deyib. Onun sözlərinə görə, Türkiyənin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində Rusiya ilə yaxınlaşması, hətta açıq danışıqlara getməsi özlüyündə müsbət hadisədir.

"Dağlıq Qarabağ probleminin həllinin yubanması bölgə dövlətləri üçün risk artırır. Bunu başa düşən Ankara və Moskvanın hazırkı fəallığı başa düşüləndir. Regionda bu il gözlənilən mühüm siyasi proseslərdən - Ermənistanın gələn ildən parlament idarəetmə sistemine keçməsindən, eyni zamanda Rusiya və Azərbaycanda keçiriləcək seçkilərdən sonra mühüm irəliləyişlər istisna edilmir. Rusiya və ABŞ-la

yanaşı, Türkiyənin, həmçinin İranın da prosesə qoşulması ümumi ab-havanı dəyişəcək və İrəvanı küncə sıxışdıracaq. Hesab edirəm ki, məsələnin yubadılması ilə bağlı Ermənistanın dağıdıcı fəaliyyətinin durdurulmasının zamanı çoxdan yetişib. Əks təqdirdə böyük güclər də çox yaxşı derk edirlər ki, bu prosesi uzun müddət "sülh çərçivəsində" saxlamaq mümkün deyil", - deyir politoloq vurğulayıb.

*****

Qeyd edək ki, bu gün Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Bakı və İrəvana səfəri başlayır. Səfərlə bağlı siyasi ekspertlər bir elə nikbin olmasalar da, Qarabağ məsələsi ətrafında yeni uzlaşma cəhdlərinin olmasını da istisna olunmur.

O sırada rusiyalı politoloq Qriqori Trofimçuk həm Lavrovun səfəri, həm də bütövlükdə Dağlıq Qarabağ konfliktinin mümkün həll perspektivi ilə bağlı 1 in.am erməni müsahibəsində bunları deyib: "Lavrovun səfəri zamanı bölgədəki situasiyanı dəyişdirəcək heç bir layihə olmayacaq. Əgər belə olsaydı, bu layihə çoxdan bəyan edilmişdi. Qarabağ konfliktinin həll planı və ya "Lavrov planı" barədə danışıqlarda vacib olan bir məqam var. Rusiya danışıqları gizli aparmağa və ya 2014-cü ilə qədər edib bildiklərini açıq şəkildə etməyə cəhd edərsə, o

zaman Ermənistanda ciddi daxili siyasi hadisələr baş verə bilər. Bu isə ümumilikdə Cənubi Qafqaz regionunun xaritesini dəyişər. Biz tək Qarabağ problemini yox, həm də regional siyasətin hansı səviyyədə olmasını, Avrasiya siyasətini və Ermənistanın Avrasiya İttifaqının üzvü olmaqla bərabər, Avropa Birliyi ilə tərəfdaşlıq münasibətlərinin dərinləşdirilməsi üzərində iş aparması şəraitini də diqqətdə saxlamalıyıq. Məncə, tək Ermənistanda yox, həm də ondan kənar müəyyən qüvvələr tapılacaq ki, yaranmış situasiyadan istifadə edərək, Ermənistandakı vəziyyəti destabilizasiya etsinlər. Mən yenə təkrar edirəm, 2014-cü ilə və ya 2016-cı ilin aprelinə qədər olan zaman çərçivəsində Rusiya Azərbaycan və Ermənistanla razılışı, belə bir layihə gerçəkləşdirə bilər, amma indi situasiya dəyişib. İstənilən Ermənistan hökuməti Qarabağın həlli ilə bağlı "Lavrov planı"ni təhdidin artması və Ermənistanla hücum kimi dəyərləndirəcək. Əminəm ki, bir sıra müşahidəçilər Qarabağ konfliktini Madrid prinsiplərinə əsaslanan bu tip ideyalarla həll etmək istəyirlər. Lakin əsas məsələ bunun reallıqda nə nəticə verəcəyidir. Ermənistanın Qarabağla bağlı narahatlığı aprel savaşıdan sonra artıb. Ona görə ki, onun təhlükəsizliyi

üçün heç bir zəmanət yoxdur".

*****

Rusiyalı ekspert əlbəttə ki, "barıtı" çox edib. Çünki Ermənistan Azərbaycanın qanuni torpaqlarını işğal altında saxlamaqda davam etdikcə, heç kim, ələlxüsus da Azərbaycan onun təhlükəsizliyinə heç vaxt zəmanət verməyəcək. Bu təbii və məntiqlidir, eyni zamanda beynəlxalq hüquqdan qaçınmaqdan bir mövqedir. Yeni, işğalçı ölkənin taleyi öz əlindədir. İrəvan isə həm işğaldakı ərazilərin bir qismini belə geri vermək istəmir, həm də sülhdən, ədalətli anlaşmadan dəm vurur.

Sözsüz ki, belə tərziyəti və destruktiv mövqedə o, məhz Rusiyaya arxayındır. Rusiya da öz növbəsində gəyici Ermənistan qarışa, Qərbe tərəf qaça bilər deyir, Ermənistanla təsir etmək istəmir, münaqişəni həllini uzadır. Əslində isə sifət öz oyununu oynayıb, öz maraqlarını qoruyur. Daha dəqiqi, işğal ortaqları olan İrəvan və Kremlin faktiki şəkildə həm də Bakıya qarşı oyun ortaqlarıdır.

Beləcə, Dağlıq Qarabağ məsələsi ətrafında yeni bir əsəb savaşı başlayıb. Bu savaşa yəqin ki, yeni bir "aprel sindromu", işğalçıya növbəti ağırlıq qulaqburması verilənədək sürəcək - əgər ona kimi, sülh prosesində real dönüş olmasa. Müsbətə, təbii ki...

Ölmək bütün dünyada problemə çevrilib. Buna səbəb qəbir yerlərinin qıtlığıdır. Bu, uzaq Avropada da belədir, Azərbaycanda da.

Bu günə qədər Azərbaycan miqyasında bu rəqəmlərlə sizi zaman-zaman tanış etmişik. Bakı qəbiristanlıqlarında gündən-günə qiyməti yüksələn qəbir yerləri, məzar yeri çatışmazlığı ən çox müzakirə olunan mövzulardandır.

Dünyadakı və Azərbaycandakı qəbir yerlərinin qiymətinin müqayisəli təhlil edək.

Türkiyədə qəbir yerləri qiyməti yüksəkdir - az qala ev almağa bərabərdir

"Yeni Müsavat" Türkiyənin "Hürriyyət" qəzetinə istinadən yazır ki, İstanbulun "göbəyində" basdırılmanın qiyməti lüks bölgələrdəki ev qiymətlərini də geridə qoyub.

Qonşu Türkiyədə də vəziyyət bizdəkindən yaxşı deyil. İstanbulda ən baha məzarlıq Aşiyən, Zincirliköy, Karacaahmet, Çengelköy və Ulusdur. Bu məzarlıqlarda İstanbulun və Türkiyənin ən zəngin ailələrinin qəbirləri var. Burada qiymətlər 9 min türk lirasından başlayaraq 18 minə qədər yüksəlir. Azərbaycan manatı ilə 4500 manatdan 9 min manata qədər... Ancaq ümumi olaraq Türkiyədə ortalama bir məzar yerinin qiyməti 90 lirədən (45 manat) 3 min lirəyə (1500 manat) qədərdir.

Amma Türkiyədə qəbir yeri üçün elanlarda bir kvadrat metri 150 min lira (75 min manat) olan geniş sahəli məzar yeri üçün toplam 2 milyon 400 min lirə (1 milyon 200 min manat) tələb olunmasına da rast gəlinir.

Məzar yeri məşhur ailələrə yaxın olanda isə qiymətlər türk lirası yox, dollarla hesablanır. Məsələn, Sabancı ailəsinin yaxınlığında, 2 kvadrat metr sahəsi olan qəbir yeri 250 min dollardır. Bu qiymətə şəhərin ən bahalı bölgəsi olan Nişan-daşında lüks mənzil almaq mümkündür.

1 yanvar-31 dekabr 2017-ci il tarixləri arasında keçərlən qiymət təriflərinə görə, əl yandıran qəbir yerləri məlum olub. İstanbulun Anadolu bölgəsində Çengelköy və Karacaahmet, Avropa tərəfində isə Zincirliköy, Ulus, Rumelihisarı (Aşiyən), Abide-i Hürriyyə və Nəfibaba qəbiristanlıqları bu siyahıdadır. Bu qəbiristanlıqlarda yer qiyməti ötən il olduğu kimi 6 min lirədir. (3 min manat) Amma bu qəbiristanlıqlardakı boş qəbir yerinin qiyməti isə 13.64 faiz artıb.

Qonşu İranda da qəbir yerləri pulludur. Amma burada da istisnalar var. Məsələn, İranda 500 min tümen (260 dollar) 270 min tümen (145 dollar), 150 min tümen (80 dollar) qiymətlərində məzar yerləri var. Ancaq xüsusi baha yerləri olan məzarlıqlar da var. Məsələn, Tehran yaxınlığında yerləşən İran-İraq müharibəsi şəhidlərinin dəfn olunduğu

Qəbiristanlıq biznesi - son mənzilin fantastik qiymətləri...

Avropada da basdırılmaq məsrəflidir, Azərbaycanda da...

"Behiştə-Zəhra" ("Zəhra cənnəti") məzarlığı ölkədə ən bahalı qəbir yerlərinin olduğu yerdirdir. Burada qiymətlər 350 min tüməndən 15 milyon tüməndək (180 dollar-7700 dollar) dəyişir. Daha bir bahalıq məzar yerləri ziyarətgahlar ərazisində olur. Bu cür yerlərdə dəfn olunmaq arzusunda olanlar çox olduğundan bura xüsusi qiymətlər qoyulub.

Bakının fərqli yerlərində fərqli qiymətlər

Bakıda da ev qiymətləri kimi, qəbir yeri qiymətləri də heç şübhəsiz ki, qəbiristanlığın yerləşdiyi məkandan asılıdır. Ərazinin şəhərə yaxınlığı qiymətlərdə xüsusi yer oynayır.

Biləcəri qəbiristanlığı - 400-500 AZN
Xırdalan qəbiristanlığı - 800-1500 AZN
Badamdar qəbiristanlığı - 800-2000 AZN
Günəşli qəbiristanlığı - 600-1500 AZN
Qaraçuxur qəbiristanlığı - 200-1000 AZN
Qurd qapısı qəbiristanlığı -

2000-3000 AZN
Hövsan qəbiristanlığı - 150-300 AZN

Bu qiymətlər təbii ki, stabil deyil. İldən-ilə, şərtlərə və şəraitə uyğun dəyişir.

Almaniyada qəbir yeri 2400 avrodur

Keçək Almaniyaya. Bu ölkədə yas mərasimi ümumən 7 min avroya başa gəlir. Bu qiymət əsasən qəbir yerindən, xidmət və atributlardan asılıdır. Statistikaya görə, mərhümlərin 60 faizini qəbirlərdə basdırırlar, 40 faizini isə yandırır.

Qəbiristanlıqda basdırılma variantı bahalıdır. Yeri almaq olmaz, onu ancaq kirayələmək mümkündür. Adətən bu cür kirayələmə müqavilələri 20 illə hədəfdir. Sözügedən müddət bitəndən sonra kirayənin müddətini də uzatmaq olar.

Alman qəbiristanlıqlarında bir qəbir yerinin qiyməti 2400 avrodur. Bu qiymətə qəbirə illik qulluq xidməti haqqı olan 600-800 avroluq məbləği də

əlavə etmək mümkündür. Kilsələrin yanında salınan qəbiristanlıqlarda qəbir yeri qiyməti daha aşağıdır, nəinki bələdiyyələrininkində.

Ən məsrəfsiz variant heç şübhəsiz ki, anonim kremasiyaya sayılır. Bu üsul 2 min avroya başa gəlir. Bu halda da külü qəbiristanlığın ərazisində, xüsusi meşədə basdırmaq və ya dənizin üstünə tökmək mümkündür.

Dəfn mərasimi isə ümumilikdə 100 avro ilə 4 min avro arasında məsrəfə başa gəlir. Bu da tabutdan, eləcə də digər dəfn aksesuarlarından asılıdır. Əgər bunun üçün ailənin pulu yoxdursa, dövlət öz hesabına bu xərçə ödəyir. Amma buna görə ailənin bu dəfn mərasimini gerçəkləşdirmək üçün maddi imkanı olmadığına rəsmi müraciətlə bəyan etməsi lazımdır. Az qala hər dörd ölüm hadisəsindən birində bu hal baş verir.

Braziliyada qəbir yeri hər kvadrat metr sahəyə görə 45 avro təşkil edir. Amma bu, 3 illik dönmə üçün nəzərdə tutulan qiymətdir. 5 il üçün isə bu qiymət 131 avrodur. Böyük şəhərlərdə qiymətlər nisbətən baha, kiçik şəhərlərdə isə daha ucuzdur. 3 ildən sonra qəbir yerinə görə yenidən pul ödəmək lazımdır. Əgər sözügedən müddətin sonunda qəbir sahibi yaxınlarından heç kim müraciət etmərsə, bu halda qəbirlər ümumi qəbiristanlığa köçürülür. Əgər qəbiristanlıq doludursa, bu halda administrasiya özü 3 il sonra mərhumun yaxınlarından qəbiris-

tanlıq yerini boşaltmağı xahiş edir. 3 il sonra isə mərhumun birinci dərəcəli qohumları qəbir yerinin köçürülməsi və ya kremasiya üçün müraciət edə bilər.

San Pauloda belə bir qanun hökm sürür. Əgər insan öz orqanlarının bağışlanması ilə bağlı vəsiyyət yazıbsa, bu halda ölümündən sonra yaxınları heç bir vergi və ya ödəniş həyata keçirmirlər. Bu ölkədə seçilmiş qəbir yerləri anlayışı yoxdur. İmkanlı ailələr üçün əsas olan odur ki, onlar hamısı bir ərazidə basdırılsınlar. Varlılar əsasən o ərazini öncədən bütöv şəkildə alırlar. Adətən mərhumun yaşadığı yere yaxın və ya ailənin digər fərdlərinin basdırıldığı qəbiristanlıqlar seçilir. Əgər mərhumun ölümündən öncə dəfni ilə bağlı özəl vəsiyyəti var idisə (məsələn, külünü dənizin üzərinə səpmək kimi) bunu da həyata keçirirlər.

Keçək Norveçə. Bu ölkədə isə qəbiristanlıq yerini kilsə müəyyənləşdirir. Mərhumun basdırılacağı yer onun harda yaşamasından, hansı yerdə doğulmasından asılıdır. Əgər ailə qəbir yeri üçün kriteriyalarından fərqli bir məkan seçirsə, bununla bağlı kilsəyə yazılı sorğu göndərməlidirlər. Hər bir norveçli ömrü boyu kilsə vergisi ödəyir - maaşının 2 faizi həcmində. Ona görə də sənədlərin rəsmiləşdirilməsi ilə bağlı xərclər o qədər də böyük olmur.

Dəfn mərasimi isə 2 min avro təşkil edir. Burada da qəbir yeri 20 illiyinə alınır. Amma qo-

humlar qəbirə qulluq üçün xüsusi məbləğ ödəməlidir. Bunun üçün ildə 100 avro ödəmək lazımdır. 20 il sonra isə müqavilə yenilənməlidir. Bu isə ildə 100 avro məbləğinə başa gəlir. Əks halda, qəbir yeri alınacaq. Yeri gəlmişkən, norveçlilər sağ ikən də özlərinə qəbiristanlıqda yer saxlaya bilərlər. Bunun üçün də ildə 100 avro ödəmək lazımdır. Boş məzar yerini 20 ildən artıq saxlamaq mümkün deyil. Əgər mərhumun heç bir qohumu qalmayıbsa və ya sosial sığınacaq evində qalıbsa, hökumət onun dəfn və basdırılma xərclərini öz üzərinə götürür.

Finlandiyada da vəziyyət fərqli deyil. Orda da insanlar hər ay məvaciblərinin 1.75 faizini kilsəyə ödəyirlər. Məhz buna görə də insanları pulsuz dəfn edirlər. Mərasimi isə

məhz kilsə özü təşkil edir. Mərasim zamanı gələnlərə kofe, bulka verilir və ya böyük bir masa açılır. Yeməyin miqdarı mərhumun ümumən kilsəyə ödədiyi verginin məbləği ilə ölçülür. Maraqlıdır ki, qohumları dəfn mərasimi üçün heç nə ödəmirlər. Əgər mərhumun kilsəyə hər hansı ödəməsi olmayıbsa, bu halda dəfn xərclərini hökumət özü ödəyir. Qohumlar öz vəsaitləri hesabına ancaq qəbir üstünə gül alırlar.

Gürcülərin qəbir yeri ucuzdur

Tiflisdə isə 26 qəbiristanlıq var. Əgər ailənin qəbiristanlıqda xüsusi yeri yoxdursa, bu halda şəhər administrasiyasına müraciət etmək olar. Administrasiya satın alınmalı qəbir yerini özü müəyyən edir. Bu yer və dəfn xərcləri 250 lari (125 avro) məbləğində olur. 15 ildən sonra sanitar xidmətin icazəsi ilə həmin məkanda yeni bir dəfn gerçəkləşə bilər. Əgər şəxs sosial müdafiyyə ehtiyacı olan kateqoriyaya aiddirsə, bu halda dəfn və qəbiristanlıq məsrəflərini meriya öz üzərinə götürür. Hələlik Gürcüstanda krematoriyalar yoxdur. Pravoslav kilsəsi tamən kremasiyanın əleyhinədir.

Amma bununla paralel, ölkədə bahalı qəbiristanlıqlar da var. Orada isə qəbir yerləri 1000 lari (500 avro) təşkil edir. Belə dəfn mərasimlərini isə adətən əhalinin varlı kəsimi təşkil edir. Bu halda dəfn məsrəfləri də olduqca yüksək olur.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

MÜSAVAT

Son səhifə

N 241 (6855) 20 noyabr 2017

Alış-veriş getdi, uşaq dünyaya gətirdi

İngiltərənin Cənubi Qlostersir qraflığındakı Yet şəhərində yaşayan 41 yaşlı Amanda Ross dükana alış-veriş üçün gedərkən marketin qarşısında qəflətən qarnında kəskin ağrılar başlayıb. Bağırsağ və ya mədəsində küt ağrılar başladığından şübhələnən Ross ərinə zəng vurub. Əri, 53 yaşlı Pol Din də xanımını Bristoldakı "South Hospital"a aparıb. Müayinə zamanı belli olub ki, Amanda Rossun ağrılarına səbəb mədə və ya bağırsaqdakı fəsadlar yox, hamiləlikdir. 41 yaşlı Amandanın hamilə olduğu aşkarlandıdan 15 saat sonra isə o, qeysəriyə yolu ilə doğub. 80 dəqiqə davam edən doğuş Pol və Amandaya qız bəxş edib. Valideynləri uşağa Xlo adını veriblər. "Müayinə zamanı həkimlər dedilər ki, hamiləliyin 7-ci, ya da 8-ci ayında yam. Onu da söylədilər ki, dərhal əməliyyat olunmalıyam, çünki hamiləliyim fəsadlı şəkildə başa çata bilər" - Amanda deyib. İlk nikahından iki övladı və iki nəvəsi olan Pol indi yenedən ata olmağına çox sevinir.

Gündüz yatırırsınızsa...

"Gündüz yatanlarda vaxtdan əvvəl ölmək riski daha çoxdur". Kembric Universitetinin tədqiqatçıları bu qənaətdədirlər. Onların aparıcıları təcrübədə 16 min nəfər iştirak edib. Bu insanlardan gündüz yatmaq vərdişlərinin olub-olmaması barədə soruşulub. Sonra 13 il müddətində onları müşahidə edən alimlərin gəldiyi nəticə elə də xoş olmayıb.

Məlum olub ki, 40-79 yaş arası, günortalar təxminən 1 saat yatan insanların ölüm riski 14% daha çoxdur. Gündüz yuxusunun müddəti artıqca (1 saatdan çox) ölüm riski 32% artıb. Ölüm riski isə əsasən respirator xəstəliklərlə bağlı olub. Lakin günorta yatanların ölüm riskinin dəqiq hansı səbəbdən

deyirlər ki, tədqiqat zamanı alimlər həyat sürəyinə təsir edən yaş, cins, çəki və s. amilləri nəzərə alıblar.

Dünyanın ən yaşlı pişiyi öldü

kimlər ona yardım göstərə bilməyiblər. Ölümün səbəbi ürək çatışmazlığı olub.

1990-cı ildə Liz və Len Finley öz heyətlərinin bağçasında sahibsiz bir pişik aşkarlayıblar. Mütəxəssislərin ilkin rəyinə görə, heyvanın cəmi 5 yaşlı olub. Onlar həmin gündən etibarən pişikle yaşayıblar. 2016-cı ilin may ayında Amerikanın Texas ştatında 30 yaşlı Skuter ləqəbli siam pişiyi dünyasını dəyişib. Həmin vaxt o, dünyanın ən yaşlı pişiyi sayılırdı. Ondən 5 ay sonra Velvet ləqəbli pişik tapıldı və o, Ginnesin Rekordlar Kitabında öz növünün ən yaşlı pişiyi sayılırdı.

Bu sabun maqnit keyfiyyətinə malikdir

İngilis alimləri iddia edirlər ki, onlar maqnit keyfiyyətlərinə malik olan sabun kəşf ediblər. Bristol Universitetinin tədqiqatçıları sözlərinə görə, ənənəvi sabun çirki və kimyəvi maddələri əridə bilər, lakin onu ətraf mühitdən yox edə bilmir. Onların kəşf etdikləri sabun isə çirki bir yərə toplamağa imkan verəcək. Alimlər fikirləşirlər ki, onların kəşf etdikləri nou-xau gələcəkdə çirkab suların və dəniz səthinin neft ləkələrindən təmizlənməsində də istifadə etmək mümkün ola bilər.

Hər gün mahnı oxuyursuzsa... xoruldamayacaqsız...

İngiltərənin Exeter Universitetinin alimləri xoruldayan insanların dərindən dərman tapıb. Belə ki, xroniki xoruldama problemi olanlar hər gün mahnı oxumaqla bu bəladan qurtula bilər. Bunu təsdiqləmək üçün alimlər 30 nəfərlik bir heyətə müntəzəm olaraq, gündə bir neçə saat mahnı oxutdurublar.

Üç ayın axırında bu qrupun xoruldama problemindeki irəliləyiş səs gimnastikası tətbiq etməyən 30 nəfərlik başqa bir heyətlə müqayisə edilib. Araşdırmaya rəhbərlik edən burun-boğaz mütəxəssisi doktor Malcolm Hilton bildirib ki, səs gimnastikası edən xəstələrin qiğırdaqları güclənib, bunun da nəticəsində xoruldamanın şiddəti və sıxlığı azalıb, yuxunun keyfiyyəti də artıb. Hilton "bu nəticə sübut edir ki, xorultunu əməliyyatsız da müalicə edə bilərik".

QOÇ - Ümumi əhvalınızda gərginlik müşahidə olunsada, ətrafınızda olan adamlar ovqatınızı az da olsa, yüksəltməyə çalışacaq. Hətta axşama doğru sevindirici xəbər də eşidə bilərsiniz.

BUĞA - Ulduzlar şəxsi taleyinizdə müəyyən dönüş yaranacağından xəbər verir. Özü-nüzi hazır bilsəniz, sözügedən proseslərə daha tez nail ola bilərsiniz. Məsləhətlərə ehtiyacınız var.

ƏKİZLƏR - Maddi problemlərinizin olmasına baxmayaraq, ruhdan düşməyin. Əksinə, əzmkarlığınızı daha da artırmaqla bu kimi psixoloji sarsıntıları dəf etməlisiniz. Rəhbər işçilərlə mübahisə etməyin.

XƏRÇƏNG - Əsas diqqətinizi ailə-sevgi münasibətlərinin tənzimlənməsinə yönəldin. Əgər bu istiqamətdə uğurlar əldə etsəniz, digər problemləriniz kölgədə qalacaq. Axşam qonaq gedin.

ŞİR - Günüün ilk yarısı əməkdaşlıq zəminində uğurlu gedişlərə nail olmaq üçün çox səmərəlidir. Aldığınız hər bir təklifi razılıqla qarşılayın. Çünki ulduzlar qarşısındakı yeni işlərə "hə" deyir.

QIZ - Təxminən saat 14-ə qədər ümumi ovqatınızda süstlük müşahidə olunsada, sonrakı müddət normal tərzdə cərəyan edəcək. Çıxardığınız hər bir qərarın nəticəsi barədə düşünün.

TƏRƏZİ - Hər mənada uğurlu gün hesab etmək olar. Göy qübbəsi sizi müdafiə etdiyindən nəzərdə tutduğunuz planların əksəriyyətini reallaşdırma biləcəksiniz. Açıq havada çox durmayın.

ƏQRƏB - Təzə xəbər eşidəcəyiniz gözlənilir. Hətta peşənizdən əslilə olaraq yeni iş təklifləri də ala bilərsiniz. Günüün ikinci yarısında xeyirxah adamlarla rastlaşma ehtimalınız var.

OXATAN - Yeni əlaqələr yaratmaq üçün böyük şansınız var. Bu, istər işgüzar istiqamətdə, istərsə də səmimiyyət zəminində real proqnozdur. Odu ki, oturaq işlərə ara verib aktivlik göstərin.

OĞLAQ - Müəyyən qədər xərc çəkəcəyiniz gözlənilir. Əgər bu, xeyirxah istiqamətə yönəlibsə, bundan yalnız məmnun olmaq lazımdır. Bugünkü təqvimdə kimlərsə sevinməyə böyük savabdır.

SUTÖKƏN - Astroloji göstəricilərə əsaslanaraq, bu təqvim nisbətən gərgin şəraitdə başa vuracaqsınız. Neytral olmağa çalışın. Səhhətinizi qorumağınız da məsləhətdir. Bu gün uzaq səfərə çıxmaq münasib deyil.

BALIQLAR - Aktiv fəaliyyətə ara verməlisiniz. Əks təqdirdə cəhdləriniz boşa çıxacaq. Sizin üçün ən düşərli məqam işgüzar görüşlərdə iştirak etmək və ya yaxın ünvana qonaq getməkdir.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Dünyanın ən çox doğan qadını dünyasını dəyişdi

Bu günədək 69 uşaq dünyaya gətirən Fələstin sakini 40 yaşında dünyasını dəyişib. Dünyasını dəyişən qadın dünyanın ən çox uşaq dünyaya gətirəni hesab olunur. Amma onun rəsmi rekordu barədə rəsmi hər hansı məlumat verilmir.

"Ginnesin rekordlar kitabı"na görə, dünyanın ən çox doğur qadını rus kəndli Fedor Vasilyevin arvadıdır. O, 18-ci əsrdə Şuy şəhərindəki İvanov vilayətində yaşayıb və 69 uşaq dünyaya gətirib. Bu yaxınlarda isə xəbər yayılmışdı ki, Çin sakini altı günlük intervalla bir oğlan və iki qız dünyaya gətirib. Çəki çatışmazlığı ucbatından hər üç körpəni yarımçıq doğulmuş uşaqlar üçün şöbəyə yerləşdiriblər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.